

# Zpráva o klimatických mýtech ve stanovisku skupiny senátorů ke klimatické žalobě

Veřejná debata stojí a padá s kvalitou argumentů, které do ní vstupují. O to větší pozornost si zaslouží situace, kdy oficiální dokument předložený Ústavnímu soudu skupinou senátorů nerespektuje základní stav vědeckého poznání a místo empiricky podložené analýzy nabízí nekompetentní přehled mýtů, který není opřen o relevantní odbornou literaturu.

Právě proto vznikl tento analytický přehled. Výsledkem je kombinovaný výstup, který přehledně ukazuje, v jakých bodech dokument skupiny senátorů pod vedením Tomáše Jirsy (ODS) vykazuje jasné rozpory se stavem vědeckého poznání a kde dochází k metodologickým či logickým pochybením.

**Datum vydání:**  
29. října 2025

**Report zpracoval:**  
Vojtěch Pecka  
analytik AMO klima / evidence.ninja  
[vojtech.pecka@amo.cz](mailto:vojtech.pecka@amo.cz)

evidence  ninja

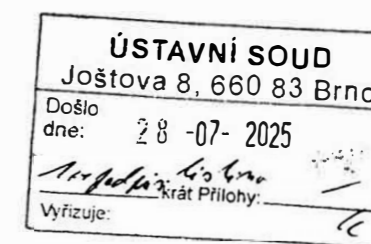
23. 7. 2025

Ústavní soud  
Joštova 8  
660 83 Brno  
Pl. ÚS 6/25

K ústavní stížnosti spolku Klimatická žaloba a spol.

Stanovisko skupiny senátorů – amicus curiae

Podatel (amicus curiae): Skupina senátorů  
Zástupce: senátor Tomáš Jirsa  
Valdštejnské n. 4, 118 01 Praha



Stěžovatel: 1. Klimatická žaloba ČR, z.s.  
V Šáreckém údolí 281/54, 160 00 Praha 6

2. [redacted]

3. Obec Svatý Jan pod Skalou  
266 01 Svatý Jan pod Skalou 6

4. [redacted]

a další

Předchází

Účastník řízení: 1. Nejvyšší správní soud  
Moravské n. 6, 657 40 Brno

2. Městský soud v Praze  
Spálená 2, 120 00 Praha



Vedlejší účastníci: 1. Ministerstvo životního prostředí  
2. Ministerstvo průmyslu a obchodu  
3. Ministerstvo zemědělství  
4. Ministerstvo dopravy

1. Podatel – amicus curiae

V ústavní stížnosti a v především předcházejícím řízení před správními soudy se stěžovatelé domáhají opatření, jejichž realizace by měla zásadní dopad na ústavní i politický systém státu a též přímý dopad na ekonomický i jiný rozměr života občanů. Stěžovatelé sice v rámci ústavní stížnosti napadají rozhodnutí správních soudů a v řízení před správními soudy napadali údajnou

## Jak vznikla tato zpráva?

Analýza vznikla v rámci projektu [evidence.ninja](#), který propojuje pokročilé modely umělé inteligence s lidskou odbornou expertizou. Tento přístup umožňuje rychle reagovat na výskyty věcně problematických tvrzení ve veřejném prostoru, ale zároveň zachovat vysokou přesnost výstupů.

## Hlavní rámec analýzy

### 1. Automatizovaná detekce

První fáze představovala strojově zpracovanou analýzu textu dokumentu pomocí interního nástroje [evidence.ninja](#), který vzniká ve spolupráci [Asociace pro mezinárodní otázky \(AMO\)](#) se společností [Discourselab.ai](#) z Velké Británie. Nástroj se opírá o více než deset let akademického výzkumu v automatizované detekci klimatických dezinformací.

[Evidence.ninja](#) automatizovaně detekuje místa, kde se píše o klimatu, tyto části poté klasifikuje podle taxonomie tvrzení popírající závažnost klimatické změny, vyhodnotí jejich věcnou správnost a pokud je to potřeba, tak k nim vytvoří fact-checkingovou odpověď opřenou o současné odborné poznání.

### 2. Expertní revize a korekce

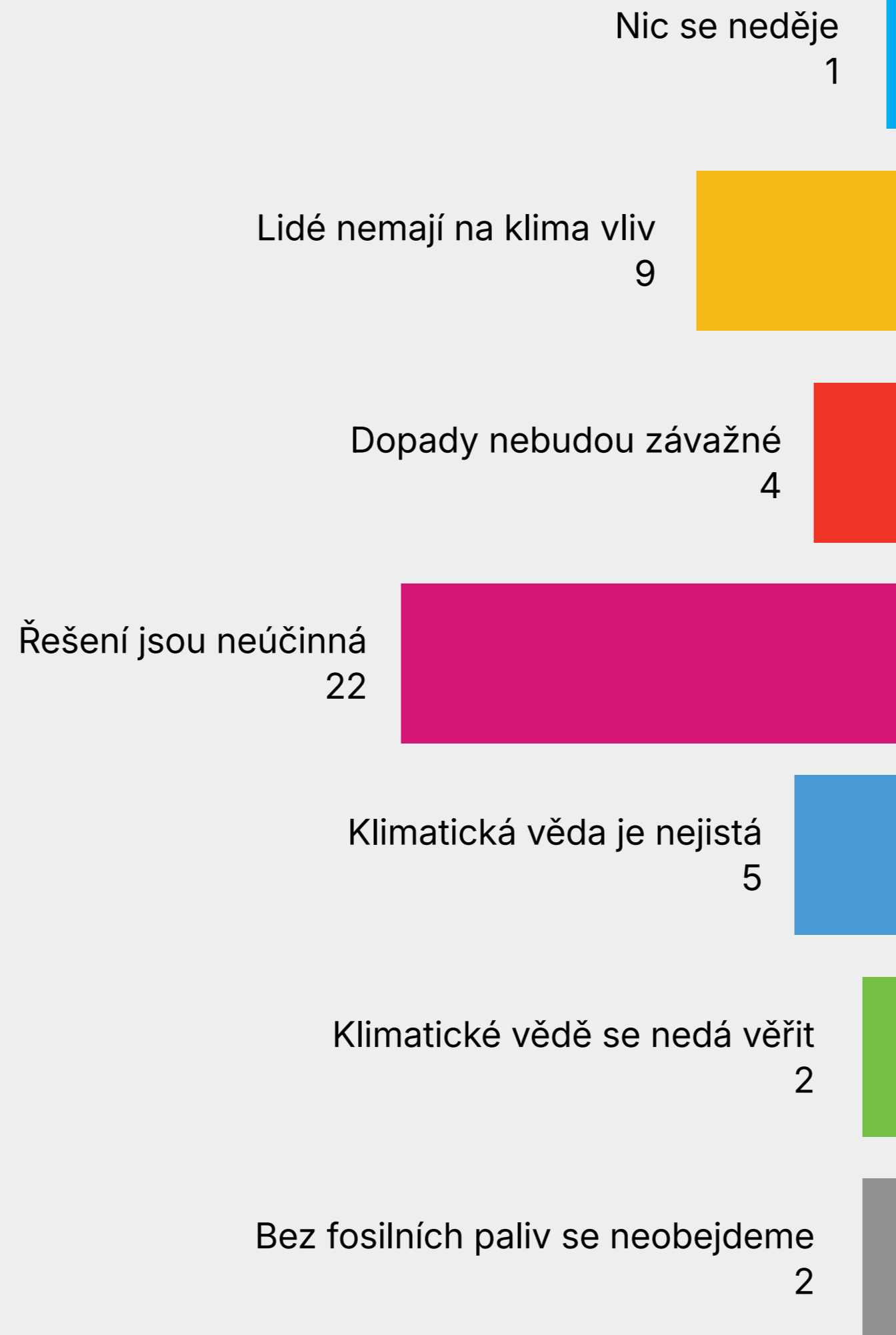
Výsledek automatizované detekce, klasifikace a fact-checkingu poté posoudil expertní tým [evidence.ninja](#). Tým je složený z odborníků a odbornic z AMO klima, doplněných o externisty a externistky. Dohromady pokrývají široké spektrum odborností (zahrnující klimatologii, meteorologii, sociologii, právní vědy a ekonomii). Tato revize zajistila korekci nepřesností a ověření výsledků automatizované klasifikace a fact-checkingu.

## Identifikovaná zavádějící či nepravdivá tvrzení

Nástroj [evidence.ninja](#) používá taxonomii, která rozlišuje sedm nejběžnějších kategorií argumentů popírajících či zlehčujících závažnost klimatické změny.

Ve stanovisku senátorů se nejčastěji nepravdivá nebo zavádějící tvrzení zaměřují na zpochybnování účinnosti či smysluplnosti klimatických řešení. Druhou nejčastější skupinu tvoří tvrzení, která popírají či relativizují souvislost mezi klimatickou změnou a lidskými aktivitami.

Naopak nejméně časté jsou výroky, které zpochybňují samotnou existenci globálního oteplování nebo základní fyzikální principy klimatického systému.



## Tato zpráva prokazuje, že:

- ✦ **stanovisko senátorů obsahuje odborně neobhajitelné mýty**, které ukazují základní neznalosti ve fyzikálních zákonitostech klimatického systému;
- ✦ **senátoři nejsou ani základním způsobem seznámeni s tvrzeními relevantních odborných institucí**, dokonce je překrucují a zcela dezinterpretují;
- ✦ na základě věcně nesprávných a s relevantní literaturou neseznámených spekulativních soudů **vynášejí doporučení, která jsou v rozporu s aktuálním vědeckým konsenzem**, i základními principy racionálního rozhodování ve veřejném zájmu;
- ✦ stanovisko senátorů celkově obsahuje **45 nepravdivých či zavádějících tvrzení**.

## Příklad 1

### Překrucování závěrů IPCC

Senátoři v textu prokazují, že neznají základní literaturu k problematice klimatické změny. Současné poznání shrnují zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC). Ty zahrnují i krátká, srozumitelná shrnutí pro veřejnost a politiky. V zásadě kdokoliv, kdo téma bere vážně a chce se k němu vyjadřovat, tak by se měli seznámit s tímto dokumentem. To, bohužel, senátoři neudělali, těžko lze potom věřit, že mají v tématu jakoukoliv kompetenci.

Ještě horší ovšem je, že senátoři předstírají, že dokument četli, a zprávám IPCC podsouvají opak toho, co tvrdí. A aby ani toto nestačilo, tak senátoři obviňují média, že zprávy IPCC překrucují.

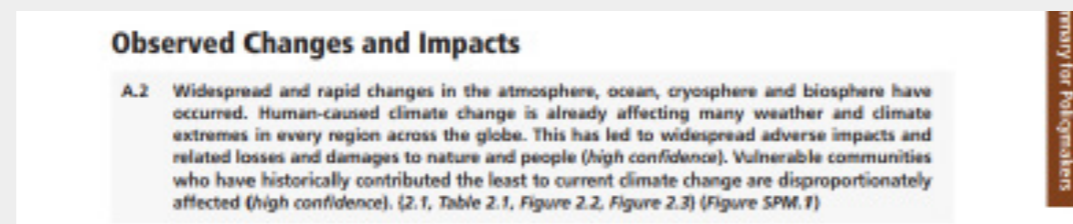
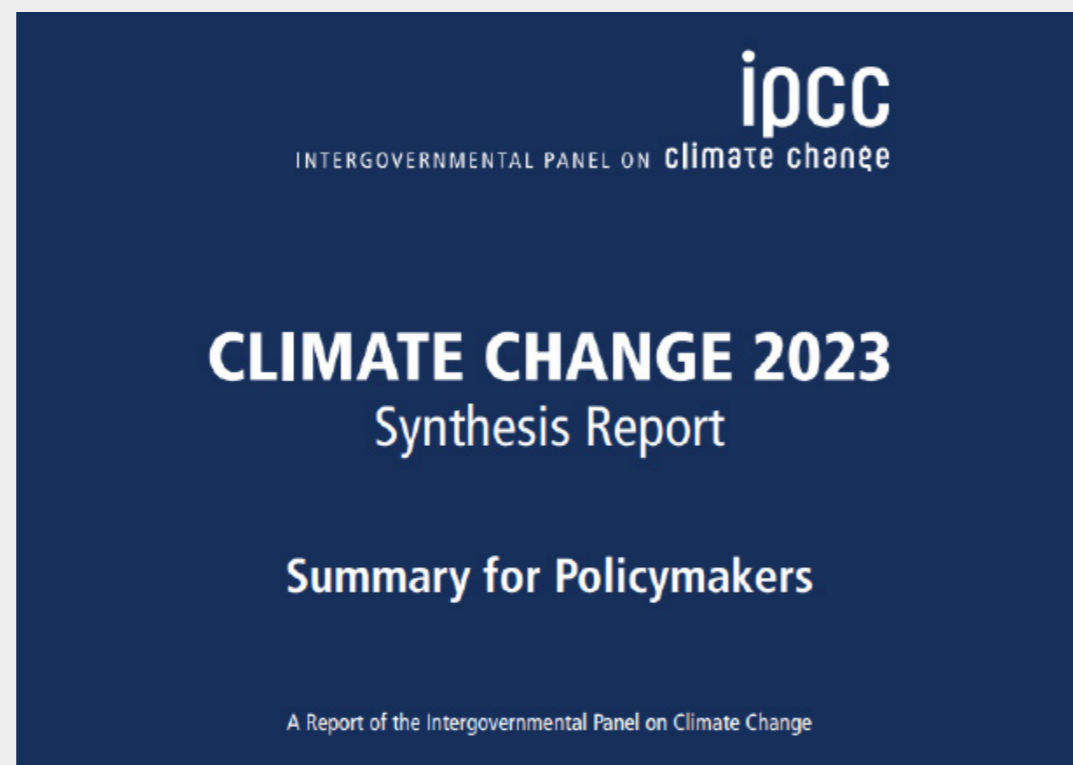
#### ↓ Text vyjádření senátorů

*Pokud nasloucháte populárním médiím, můžete se domnívat, že my lidé jsme již klima zlomili. Přesto ani Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) nemůže najít žádné klimaticky významné trendy ve většině faktorů ovlivňujících klima, natož aby je připisoval vlivu člověka.*

#### ↓ Aktuální zpráva IPCC shrnutí pro tvůrce politik (strany 4 a 5) ovšem tvrdí naprostý opak

*V atmosféře, oceánu, kryosféře i biosféře došlo k rozsáhlým a rychlým změnám. Změna klimatu způsobená člověkem již ovlivňuje mnohé extrémní projevy počasí a klimatu ve všech regionech světa. To vedlo k rozsáhlým negativním dopadům a souvisejícím ztrátám a škodám na přírodě i na lidech (vysoká míra jistoty). Zvláště silně jsou postiženy zranitelné komunity, které historicky přispěly ke změně klimatu nejméně (vysoká míra jistoty). ... Je jednoznačné, že lidský vliv způsobil oteplení atmosféry, oceánů a pevniny.*

## ↓ Zpráva IPCC tvrdí přesný opak toho, co o ní tvrdí senátoři



## Příklad 2

### Základní neznalosti fyzikální podstaty skleníkového efektu

Senátoři v textu prokazují základní neznalosti ve fyzikální podstatě jevů, které způsobují klimatickou změnu. Například se mylně domnívají, že není prokázán vliv CO<sub>2</sub> na zvyšování teploty. Fyzikální vlastnosti CO<sub>2</sub>, které způsobují zachytávání infračerveného záření, jsou přitom dobře popsány již od poloviny 19. století.

Pochopitelně, pokud neznají fyzikální základy působení klimatické změny, mohou docházet k mylným závěrům, že ji není třeba nebo možné řešit

#### ↓ Text vyjádření senátorů

*Tedy tvrzení ideologů, že vyšší obsah CO<sub>2</sub> způsobuje růst teploty, může být fakticky opačné, že růst teploty způsobuje následný větší obsah CO<sub>2</sub>.*

## Příklad 3

### Základní neznalost uhlíkového cyklu

Senátoři také v textu mylně tvrdí, že lidský příspěvek k samotnému zvýšení hladin CO<sub>2</sub> je zanedbatelný (činí pouhá 3 % toho, co přírodní zdroje). Přitom zamlčují zásadní fakt, že přírodní zdroje a pohlcování CO<sub>2</sub> v přirozeném cyklu byly dlouhodobě v rovnováze. Vzhledem k tomu, že lidská činnost tuto přirozenou rovnováhu narušila, tak nárůst koncentrace CO<sub>2</sub> v atmosféře je téměř plně způsoben lidskými emisemi z dlouhodobého spalování fosilních paliv a změn ve využívání půdy. Sopečné emise představují zanedbatelný zlomek ve srovnání s lidskými zdroji.

To, že emise z lidské činnosti zapříčiňují bezprecedentní nárůst koncentrací skleníkových plynů v atmosféře je přitom dobře doložený fakt již z přelomu 50. a 60. let díky radioizotopové analýze.

#### ↓ Text vyjádření senátorů

*Podíl oxidu uhličitého (CO<sub>2</sub>) v atmosféře představuje pouze 0,04 % a z toho se člověk podílí pouze 3 % (reálně tedy cca 0,0012 %) a z toho je podíl Evropy pouze 8% (reálně tedy 0,000096%). Zbylých 97 % CO<sub>2</sub> pochází z oceánů, sopečné činnosti apod.*



Podpořte projekt  
[evidence.ninja](https://evidence.ninja)

Projekt [evidence.ninja](https://evidence.ninja) pomáhá odhalovat manipulace, vracet nepřesnosti a poskytovat věcně podložené informace tam, kde se šíří chaos a dezinformace. Projekt propojuje pokročilé modely umělé inteligence s lidskou odbornou expertizou. Tento přístup umožňuje rychle reagovat na výskyty věcně problematických tvrzení ve veřejném prostoru, ale zároveň zachovat vysokou přesnost výstupů.

Abychom mohli v této práci pokračovat – analyzovat nové případy, rozvíjet naše nástroje a zajišťovat jejich nezávislý provoz – potřebujeme vaši podporu. Každý příspěvek nám umožní rychleji reagovat na podobné útoky proti vědeckému poznání a posilovat prostor pro racionální a důvěryhodnými daty podloženou debatu.

Podpořit projekt můžete na stránce:  
[darujme.cz/evidence-ninja](https://darujme.cz/evidence-ninja)

[info@evidence.ninja](mailto:info@evidence.ninja)  
[evidence.ninja](https://evidence.ninja)

23. 7. 2025

Ústavní soud  
Joštova 8  
660 83 Brno  
Pl. ÚS 6/25

K ústavní stížnosti spolku Klimatická žaloba a spol.

Stanovisko skupiny senátorů – amicus curiae

Podatel (amicus curiae): Skupina senátorů  
Zástupce: senátor Tomáš Jirsa  
Valdštejnské n. 4, 118 01 Praha

Stěžovatel: 1. Klimatická žaloba ČR, z.s.  
V Šáreckém údolí 281/54, 160 00 Praha 6

2. [REDACTED]

3. Obec Svatý Jan pod Skalou  
266 01 Svatý Jan pod Skalou 6

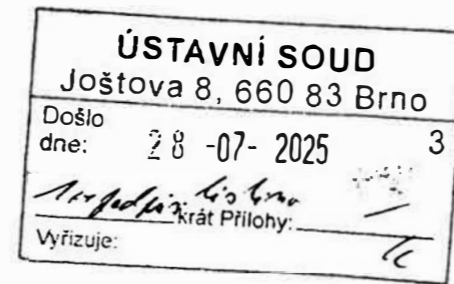
4. [REDACTED]

a další

Účastník řízení: 1. Nejvyšší správní soud  
Moravské n. 6, 657 40 Brno

2. Městský soud v Praze  
Spálená 2, 120 00 Praha

Vedlejší účastníci: 1. Ministerstvo životního prostředí  
2. Ministerstvo průmyslu a obchodu  
3. Ministerstvo zemědělství  
4. Ministerstvo dopravy



Předchází



#### 1. Podatel – amicus curiae

V ústavní stížnosti a v především předcházejícím řízení před správními soudy se stěžovatelé domáhají opatření, jejichž realizace by měla zásadní dopad na ústavní i politický systém státu a též přímý dopad na ekonomický i jiný rozměr života občanů. Stěžovatelé sice v rámci ústavní stížnosti napadají rozhodnutí správních soudů a v řízení před správními soudy napadali údajnou

nečinnost některých ministerstev jako nezákonný zásah státu do jejich subjektivních práv, avšak podstata jejich návrhu fakticky směřuje k tomu, že chtějí stanovení nových zákazů a povinností pro všechny osoby formou zákonů. Je tedy logické, že jde o předmět zájmu senátorů, kteří společně s poslanci vykonávají zákonodárnou moc ve státě.

Skupinu senátorů ústavní právo uznává za procesně způsobilý ústavněprávní subjekt v rámci některých řízení u Ústavního soudu – např. v případě řízení o právnosti právních předpisů.<sup>1</sup> Pakliže skupina senátorů může být účastníkem v řízení před Ústavním soudem, jehož jednání má právní důsledky, může podle výkladového pravidla, že lze-li činit více, tím spíše lze činit i méně, podat i přátelské vyjádření Ústavnímu soudu v rámci postavení přítele soudu (amicus curiae), které nemá žádné přímé právní důsledky s výjimkou síly přesvědčivosti podaných argumentů.

Ve věci si vyžádal Ústavní soud stanoviska právnických fakult, které též nejsou účastníky tohoto řízení. I proto je akceptovatelné toto přátelské stanovisko v rámci tradičního, byť právně neupraveného postavení přítele soudu, a to i tehdy, když si takové stanovisko Ústavní soud nevyžádal. Sám Ústavní soud užil postavení přítele soudu vůči Soudnímu dvoru EU v rámci řešení tzv. slovenských důchodů, byť nevyžádaného, a těžce nesl, že jej Soudní dvůr EU odbyl, což Ústavní soud ve svém následujícím nálezu zkritizoval slovy: *„Ústavní soud v této souvislosti připomíná, že ESD<sup>2</sup> institutu amici curiae v řízení o předběžných otázkách pravidelně využívá, a to zejména ve vztahu k Evropské komisi. Za situace, kdy si ESD byl vědom, že Česká republika jako účastník řízení, jejímž jménem jednala vláda, se ve svém vyjádření odmítavě vymezila k právnímu názoru Ústavního soudu, jenž byl předmětem posouzení, nelze hodnotit konstatování ESD, dle něhož v předmětné kauze představoval Ústavní soud, třetí osobu“, jinak než jako opuštění principu audiatur et altera pars.*“<sup>3</sup>

## 2. Ústavní postavení Parlamentu a vlády

Ústavní stížnost lze vnímat jako pokus stěžovatelů proměnit ústavní systém ČR. Zákonodárná moc náleží Parlamentu.<sup>4</sup> Vláda je, s výjimkou oblastí působnosti prezidenta republiky, vrcholným orgánem výkonné moci.<sup>5</sup> ČR je též definována mimo jiné jako demokratický stát, přičemž její politický systém je založen na volné soutěži politických stran.<sup>6</sup>

Pravomoc přijímat zákony má Parlament a vláda má právo zákonodárné iniciativy, přičemž toto právo sice není monopolní, když jej má i Senát, poslanec, zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku, ale zpravidla je vláda hlavním navrhovatelem následně v Parlamentu přijatých zákonů. Protože jsme demokratickým státem, kdy obě komory Parlamentu jsou voleny a vláda je jmenovaná přímo voleným prezidentem a odpovědná přímo volené Poslanecké sněmovně, je obsah zákonů výsledkem voleb. Zvláště u zákonů, které mají ukládat zásadní povinnosti a omezení pro občany, je logické a v demokracii správné, že spor o jejich obsah je součástí demokratického předvolebního klání a následného hlasování voličů skrze ideový střet politických stran.

Ústavní stížnost však ve svém důsledku směřuje k tomu, že by ministerstva měla povinně připravit určité návrhy zákonů, vláda je akceptovat a obě parlamentní komory přijmout. To je však zásadní obejítí demokratického systému, kdy o tom, jaké návrhy zákonů navrhne vláda a

<sup>1</sup> § 64 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

<sup>2</sup> ESD = Evropský soudní dvůr = Soudní dvůr Evropské unie.

<sup>3</sup> Část VII nálezu Ústavního soudu z 31. 1. 2012, Pl. ÚS 5/12.

<sup>4</sup> Čl. 15 odst. 1 Ústavy.

<sup>5</sup> Čl. 67 odst. 1 Ústavy.

<sup>6</sup> Čl. 1 odst. 1 a čl. 5 Ústavy.

jaké přijme Parlament, rozhodují členové těchto orgánů podle svých názorových preferencí, které obhájili ve volbách, a tak získali demokratický mandát. Je určitým novým jevem, že ti, kteří nejsou schopni obhájit své názory ve volbách a prosadit je skrze získání moci ve volební soutěži, se snaží své názory a zájmy prosadit tak, že si je vysoudí. To je však pro demokracii zhoubný jev. Pokud bude tento trend posilovat, ztratí volby svůj význam jako zdroj legitimacy vládnoucích, ale i jako voličský signál, jak vládnoucí mají řešit určité problémy.

### 3. Pařížská dohoda

Pařížská dohoda (č. 64/2017 Sb. m. s.), o níž se ústavní stížnost zvláště opírá, je mezinárodní smlouvou prezidentskou, ratifikovanou se souhlasem Parlamentu. Má tedy aplikační přednost před zákonem. Tato přednost je aplikační předností, jako pramen práva nemá smlouva vyšší, ústavní právní sílu než zákon. Jde o smlouvu obsahující toliko rámcové požadavky, které ponechávají smluvním státům široký prostor pro uvážení. Dohoda není součástí ústavního pořádku a není to smlouva o základních právech. Nejde ani o smlouvu, kterou by Česká republika přenášela na mezinárodní organizaci či instituci některé pravomoci svých orgánů.<sup>7</sup> Ze všech těchto důvodů vyplývá, že Dohodou není dotčena zákonodárná pravomoc Parlamentu.

Držitel zákonodárné iniciativy i Parlament při schvalování zákona mají tedy volnost uvážení, jakým způsobem a zda vůbec své pravomoci využijí. Parlament zde není jen jakýmsi prováděcím orgánem Dohody. Tedy ministerstva i vláda vycházejí při realizaci své zákonodárné pravomoci z toho, zda je vůbec pro stát prospěšné určitou zákonnou úpravu navrhnout, a Parlament má svobodu uvážení, zda vůbec takový návrh přijme ve formě zákona.

V rámci této úvahy je nutné zvážit nové skutečnosti, které se objevily od podpisu a ratifikace smlouvy, ať již to jsou skutečnosti faktické, vědecké či politické, jakou je například odstoupení Spojených států amerických, tedy největší ekonomiky světa, od Dohody. Je rovněž nutné brát ohled i na to, jak politiku klimatismu (ne)realizují další významné ekonomiky – Čína či Indie. Požadovaná opatření v rámci ideologie klimatismu mají totiž zásadní vliv na život občanů a ekonomik státu. Přitom sama Pařížská dohoda nestanoví pro rok 2025, kdy byla podána ústavní stížnost, ani pro předchozí roky, kdy ve věci probíhalo řízení před správními soudy, žádná závazná a vůči státu vynutitelná opatření. Jak již bylo řečeno, obsahuje jen rámcové cíle, přičemž je na každém smluvním státu, jakým způsobem se rozhodne k nim přispívat.

Interpretace i aplikace práva musí být rozumná. Formálně sice závazky pro jiné státy z Pařížské dohody nejsou vázány na to, jak je plní Indie, Čína či zda odstoupily od smlouvy USA, ale je zřejmé, že pokud nebudou plnit závazky velké státy, pak plnění závazků z Dohody nemůže vést k cíli i z pohledu těch, kteří klimatické ideologii věří. Prostě kapka v moři nepřestane být kapkou jen proto, že někdo ignoruje realitu. Při střetu reality a ideologie, vyhrává realita. Jako argument podobnosti dovedený do absurdity v plnění mezinárodních smlouvy lze uvést řečnickou otázku: „Jaký význam by mělo plnění nějakého finančně náročného cíle k ochraně moře ze strany ČR, pakliže by se tohoto závazku neúčastnily přímořské státy?“.

### 4. Právní závazky plynoucí z ideologie klimatismu

Ústavní stěžovatelé se v řízení před správními soudy domáhali, aby bylo vedlejším účastníkům (ministerstvům) uloženo přijmout taková opatření, aby bylo možno dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů o 81 %, respektive 84 %, respektive 89,76 %, respektive o hodnotu určenou správními soudy, a to do roku 2030 ve srovnání s úrovní v roce 1990, a následně dosáhnout klimatické neutrality ČR do roku 2050. Stěžovatelé se domáhají něčeho, k čemu se mezinárodní

**1 Pařížská dohoda nestanoví pro rok 2025, kdy byla podána ústavní stížnost, ani pro předchozí roky, kdy ve věci probíhalo řízení před správními soudy, žádná závazná a vůči státu vynutitelná opatření."**

**Kategorie argumentu (Dopad politik je zanedbatelný):** <4\_2\_2>

**Vyhodnocení:** NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT

**Vysvětlení:**

Toto tvrzení mylně naznačuje, že Pařížská dohoda nestanovuje žádné závazné či vymahatelné povinnosti pro státy, zejména v souvislosti s rokem 2025.

Pařížská dohoda, přijatá v roce 2015 a účinná od roku 2016, vyžaduje, aby všechny smluvní strany (včetně rozvinutých i rozvojových zemí) připravily, oznámily a udržovaly tzv. „národně stanovené příspěvky“ (Nationally Determined Contributions, NDCs), které představují dobrovolné, avšak formální národní závazky ke snižování emisí a přizpůsobení se změně klimatu. Tyto příspěvky je právně vyžadováno pravidelně předkládat a aktualizovat – strany musí své NDCs obnovovat každých pět let, včetně roku 2025.

Ačkoli samotná dohoda neukládá přímé sankce či trestní opatření za neplnění, vytváří mezinárodní rámec s povinnostmi v oblasti transparentnosti a reportingu, který má zajistit odpovědnost států prostřednictvím globálního přezkumu a mechanismů vzájemného tlaku.

Evropská unie navíc cíle a závazky z Pařížské dohody začlenila do svého práva, konkrétně např. prostřednictvím Evropský právní rámec pro klima, který stanoví právně závaznou klimatickou neutralitu do roku 2050 a dílčí cíl snížení emisí o 55 % do roku 2030).

Pařížská dohoda tedy skutečně vytváří povinnosti, které jsou na mezinárodní úrovni právně závazné v procedurálních a reportovacích aspektech a které jsou stále častěji převáděny do národního práva s vymahatelnými cíli. Tvrzení, že nestanovuje „žádná závazná a vymahatelná opatření“, tak ignoruje tyto skutečnosti i širší právní integraci na národní a regionální úrovni.

**Zdroje:** UNFCCC Pařížská dohoda

<sup>[1]</sup> Čl. 10a Ústavy

smlouvou ČR nezavázala, nezavazuje ji k tomu právo EU, ani zákon. Nedomáhají se těch povinností na snížení emisí skleníkových plynů, které jsou stanoveny právem EU, na což poukazuje i napadený rozsudek Nejvyššího správního soudu.<sup>8</sup>

Ztotožňujeme se s právním názorem Nejvyššího správního soudu obsaženým v napadených rozsudcích a v jeho vyjádření Ústavnímu soudu z 25. 2. 2025 v tom, že se stěžovatelé domáhají opatření zatěžujících občany a právnické osoby ČR, které ústavní stížnost označuje za údajně spravedlivé, ale které nevyplývají z platného právního řádu, ani mezinárodních závazků. Na přijímání nových povinností a omezení pro občany a podnikatele motivovaných ideologií klimatismu není nic spravedlivého. Podstatné však je, že se v rámci soudního řízení nelze domoci uložení povinností, které neplynou z právního řádu, a to tak, že by je právní řád stanovil určitě. **(Ne)akceptování politiky klimatismu je součástí demokratického výkonu politiky u nás.**

Nic nebrání stěžovatelům, aby s ideologií klimatismu vstoupili do politiky, ve volbách pro klimatické zákazy a povinnosti získali hlasy a pak je z pozice držitelů moci realizovali i formou nových právních povinností plynoucích z nových zákonů. Je však proti samotné podstatě demokratického charakteru státu, aby se klimatická ideologie realizovala mimo politický systém založený na volební soutěži tím, že si klimatická opatření někdo vysoudí. Stěžovatele totiž ve svých podáních k soudům v zásadě zamlčují, že jimi vyžadovaná opatření zasáhnou, a to někdy velmi citelně do života konkrétních lidí, kteří s nimi nesouhlasí, a aniž by o nich rozhodl demokratický oprávněný držitel moci, který ji získal díky volební soutěži. Proto takové povinnosti musí právní řád stanovit určitě a zřetelně, a ne tak, že budou vysouzeny z ničeho díky přepjatému soudnímu aktivismu.

Na území Čech, Moravy a Slezska se plní konkrétní závazky, které přijala Evropská unie ve svých právních předpisech (sekundárním právu EU). Tyto předpisy, které v podstatné míře předurčují klimatickou politiku členských států, ve svém souhrnu směřují k dosažení čistého snížení emisí skleníkových plynů v EU o 55 % (oproti úrovni roku 1990) k horizontu 2030 s výhledem dosažení nulových čistých emisí k horizontu 2050.<sup>9</sup> Unie nepochybně patří ve světě k subjektům, které uplatňují nejambicióznější (jinak řečeno nejtvrdí a nejnákladnější) klimatická opatření.

Uvedené emisní cíle jsou stanoveny ve vztahu k Unii jako celku. Jen některé předpisy EU stanoví též národní cíle pro jednotlivé členské státy – např. revidovaná úprava tzv. systému sdílení úsilí předpokládá pro ČR v dotčených oblastech snížení emisí skleníkových plynů o 26 % do roku 2030 oproti roku 2005.<sup>10</sup> Dále má ČR povinnost zajistit do roku 2030 čisté pohlcení emisí skleníkových plynů v sektoru užívání půdy a lesnictví ve výši 1228 kt ekvivalentu CO<sub>2</sub>.<sup>11</sup> Naopak v oblasti emisních povolenek (EU ETS) není uložena konkrétní povinnost ČR.

Pakliže jsou (již samy o sobě drakonické) právní závazky vyplývající z práva EU státem plněny, je nepřipadné se domáhat plnění dalších opatření, které nejsou stanoveny jako právní

**2 „(Ne)akceptování politiky klimatismu je součástí demokratického výkonu politiky u nás.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Politiky omezují svobodu): <4_1_5>
<span><span></span></span> Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Je pravda, že politická debata — včetně přijímání či odmítání klimatických politik — je součástí demokratického diskurzu v České republice i jinde. Demokracie umožňuje existenci různých postojů, politik i kritických pohledů.

Je však zásadní rozlišovat mezi legitimní demokratickou debatou a šířením dezinformací či popíráním vědeckých faktů, které tvoří základ klimatických cílů EU a mezinárodních závazků. Tvůrci politik musí jednat v rámci právních rámců stanovených na národní i unijní úrovni, které v tomto případě zahrnují závazné cíle pro snižování emisí a cíle klimatické neutrality.

Ačkoli je politická opozice nebo prosazování alternativních přístupů přípustné, neznamená to, že by tvůrci politik nebo vlády byli osvobozeni od povinnosti respektovat a naplňovat závazky vyplývající z mezinárodního a unijního práva.

Demokratická debata tedy zahrnuje široké spektrum názorů, avšak není neomezená — její hranice určují právní a vědecké skutečnosti.

<sup>[1]</sup> Bod 91 odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu z 26. 11. 2024, 9 As 264/2023.

<sup>[2]</sup> Nařízení (EU) 2021/1119, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“) a celý soubor právních předpisů spadající do plánu European Green Deal.

<sup>[3]</sup> Nařízení (EU) 2018/842 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 přispívajícím k opatřením v oblasti klimatu za účelem splnění závazků podle Pařížské dohody a nařízení (EU) 2018/1999, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/857 ze dne 19. dubna 2023.

<sup>[4]</sup> Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/841 ze dne 30. května 2018 o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 a rozhodnutí č. 529/2013/EU. Nařízení (EU) 2023/839 kterým se mění nařízení [EU] 2018/841, pokud jde o oblast působnosti, zjednodušení pravidel pro vykazování a zajištění souladu a stanovení cílů členských států pro rok 2030, a nařízení (EU) 2018/1999, pokud jde o zlepšení monitorování, vykazování, sledování pokroku a přezkum.

povinnosti, cestou soudních žalob, aniž by ti, kteří to ve svém důsledku budou platit (občané, podnikatelé), byli účastníky takových soudních řízení, a aniž by se tato věc řešila ve volbách, kterých se může účastnit každý občan s aktivním volebním právem.

ČR nemá z Pařížské dohody nebo jiného právního závazku povinnost přijmout klimatický zákon. (Ostatně takový „zákon“ existuje na celounijní úrovni v podobě Evropského právního rámce pro klima.<sup>[12]</sup>) Stěžovatelé se dovolávají uhlíkového rozpočtu, což je však koncept, který není povinností ČR. Ta se k němu Pařížskou dohodou výslovně nezavázala, ani to neplyne jako povinnost z práva EU nebo vnitrostátního právního řádu ČR. Naopak je tlak na další závazky ČR v oblasti klimatismu zatěžující zemědělské i jiné podnikání v rozporu s jednotným trhem EU. Pokud by totiž ČR přijala závazky zatěžující ekonomické subjekty, aniž by k tomu byla povinna podle práva EU, vědomě stát sníží konkurenceschopnost domácích výrobců vůči výrobcům zahraničním, jejichž vlády by se stejnými povinnostmi nezatížily, aniž by se mohla ČR dovolávat nějaké ochrany před dovozem v rámci jednotného trhu ze státu, které by plnění přehnaných opatření dle ideologie klimatismu nezavedly. Šlo by o sebevražedné jednání státu vážně ohrožující jeho ekonomiku a sociální smír.

4.	<b>5. Nedokazatelnost příčinné souvislosti mezi oxidem uhličitým a údajnými škodlivými následky</b>
5.	I když zastánci ideologie klimatismu argumentují, že v důsledku emisí oxidu uhličitého dochází ke klimatickým změnám a v jejich důsledku následně k úmrtím, úrazům a nemocem, nejsou schopni prokázat příčinou souvislost mezi emisemi oxidu a následnou škodnou událostí. Podíl oxidu uhličitého (CO2) v atmosféře představuje pouze 0,04 <span> </span> % a z toho se člověk podílí pouze 3 <span> </span> % (reálně tedy cca 0,0012 <span> </span> %) a z toho je podíl Evropy pouze 8 <span> </span> % (reálně tedy 0,000096 <span> </span> %).
7.	Zbýlých 97 <span> </span> % CO2 pochází z oceánů, sopečné činnost apod. Při kombinaci změny průměrné teploty a obsahu CO2 nelze nijak exaktně doložit, co je příčinou druhého. Tedy tvrzení ideologů, že vyšší obsah CO2 způsobuje růst teploty, může být fakticky opačné, že růst teploty způsobuje následný větší obsah CO2. Obě tvrzení jsou na stejné úrovni, jsou nedokázaná. Přitom hlavním skleníkovým plynem pohlcujícím teplo je vodní pára, která se vyskytuje ve spodních vrstvách atmosféry až do 3 <span> </span> % při průměru v atmosféře 0,25 <span> </span> %. Tedy vodní pára, která se nijak nereguluje ze strany člověka, je podstatně více zastoupena v atmosféře než CO2.
11.	Je naprosto nedokazatelné, že by např. k nějaké extrémní bouřce či delšímu suchu nedošlo, i kdyby emise oxidu z lidské činnosti nebyly. Vždyť je jen ideologickým tvrzení, že současná klimatická změna je v něčem jiná, než byly tisíce jiných klimatických změn za dobu existence Země a její atmosféry. Extrémní bouřky, období sucha či povodně byly, jsou a budou. Bojovat proti nim, je jako bojovat proti samotné podstatě a různosti života.

### 6. Dílčí výhrada k tvrzení stěžovatelky ██████████

Z vyjádření Ministerstva zemědělství z 28. 2. 2025 a veřejně dostupných údajů z registru ekonomických subjektů plyne, že ██████████ není zemědělskou podnikatelkou, tedy je pochybné její tvrzení o dotčení změnou klimatu v rámci jejího zemědělského podnikání. Navíc tvrdí, že na ni negativně působí sucho, a přitom se domáhá aktivních opatření snižující množství oxidu uhličitého jako skleníkového plynu. Ovšem hlavním skleníkovým plynem je vodní pára, nikoliv oxid uhličitý. Navíc růstem množství skleníkových plynů a zvýšením teploty se vytváří předpoklad pro zrychlení koloběhu vody v přírodě. Tedy většímu odparu a tím i větším

**3 „tlak na další závazky ČR v oblasti klimatismu zatěžující zemědělské i jiné podnikání v rozporu s jednotným trhem EU.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady): <4_1_1>
Vyhodnocení: VĚTŠINOU NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Tlak není na další (nové) závazky, jako spíše na dosažení již dříve přijatých prostřednictvím sektorových opatření. EU má intenzivní politiku snižování emisí, včetně balíčku Fit for 55, který zajišťuje, aby členské státy snižovaly emise v souladu s cíli EU. Tyto závazky pokrývají několik sektorů, včetně zemědělství, a mají za cíl zajištění klimatické neutrality. EU má robustní mechanismy pro zajištění rovných podmínek pro všechny členské státy, jako je uhlíkové clo, které brání znevýhodnění unijních výrobců proti třetím zemím. Zároveň tyto závazky nejsou v rozporu s jednotným trhem EU.

6.
8.
9.

**4 „Nedokazatelnost příčinné souvislosti mezi oxidem uhličitým a údajnými škodlivými následky“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Neexistuje důkaz pro skleníkový efekt / CO2 nefídí klima): <2_0>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Tvrzení, že neexistuje prokázaná kauzální souvislost mezi emisemi oxidu uhličitého (CO2) a škodlivými účinky změny klimatu, je v rozporu s drtivými vědeckým konsenzem. Řada nezávislých důkazních linií — včetně těch shrnutých Mezivládním panelem pro změnu klimatu (IPCC) a národními akademiiemi věd, jako je Akademie věd České republiky — jednoznačně prokázala, že antropogenní emise CO2 jsou hlavním hybatelem současného globálního oteplování a s ním spojených negativních dopadů, jako jsou extrémní výkyvy počasí, zdravotní rizika a poškození ekosystémů.

Expertní stanovisko Akademie věd České republiky výslovně uvádí, že současná změna klimatu je způsobena lidskými emisemi skleníkových plynů, včetně CO2.

<span><span></span></span> Zdroje: AV ČR   KFA MFF UK
---

**5 „I když zastánci ideologie klimatismu argumentují, že v důsledku emisí oxidu uhličitého dochází ke klimatickým změnám a v jejich důsledku**

**následně k úmrtím, úrazům a nemocem, nejsou schopni prokázat příčinou souvislost mezi emisemi oxidu a následnou škodnou událostí.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Oteplování není problém / dopady jsou pozitivn): <3_0>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Jak uvádí stanovisko Katedry fyziky atmosféry Matematicko-fyzikální fakulty UK: „Příčinný vliv CO2 na oteplování je jasně prokázán fyzikálními zákony i měřeními. Již v 19. století vědci zjistili, že CO2 pohlcuje infračervené záření a funguje jako médium udržující teplo v atmosféře. Současná měření zároveň potvrdila, že při rostoucí koncentraci CO2 uniká do vesmíru méně tepelného záření na vlnových délkách pohlcovaných CO2.“

Tzv. atribuční studie, které hodnotí, jak se v důsledku změny klimatu mění pravděpodobnost výskytu extrémních meteorologických jevů dokazují, že u řady těchto událostí se pravděpodobnost opravdu zvyšuje. Další řada studií potvrzuje souvislost meteorologických extrémů s dopady na úmrtnost a lidské zdraví, ať jsou to např. vlny veder, sucho nebo naopak povodně.“

<span><span></span></span> Zdroje: KFA MFF UK
---

**6 „Podíl oxidu uhličitého (CO2) v atmosféře představuje pouze 0,04 % a z toho se člověk podílí pouze 3 % (reálně tedy cca 0,0012 %) a z toho je podíl Evropy pouze 8 % (reálně tedy 0,000096 %).“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Lidské emise jsou zanedbatelné / nezvyšují CO2): <2_3_6_2>
Vyhodnocení: POLOPRAVDA ale ZAVADĚJÍCÍ
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Je pravda, že koncentrace CO2 v atmosféře činí přibližně 0,04 % (asi 420 ppm). Lidská činnost přispívá zhruba 3–4 % k celkovému množství CO2 v atmosféře v daném okamžiku, avšak toto číslo podceňuje skutečný vliv člověka, protože přirozené toky CO2 (z oceánů, rostlin či sopek) jsou v rovnováze, zatímco antropogenní emise přidávají další CO2 navíc, který se v atmosféře za 150 let spalování fosilních paliv nahromadil a způsobil celkový nárůst koncentrace a oteplování.

I nepatrná koncentrace skleníkového plynu může zásadně ovlivnit klima. Dusík a kyslík (99 % atmosféry) teplo (dlouhovělnné záření) neabsorbují, zatímco stopové plyny jako CO2, ho zachycují a přispívají k ohřevu atmosféry. Spal-

ováním fosilních paliv a odlesňováním jsme zvýšili koncentraci CO2 v atmosféře o více než 40 % oproti 19. století, na nejvyšší úroveň za nejméně 2 miliony let. Toto zvýšení není přirozené – analýzy množství různých izotopů uhliku jasně dokazují, že pochází hlavně z fosilních paliv. Argumentace malým procentem CO2 je tedy zavádějící; podobně jako miligramové dávky léku mohou ovlivnit lidské tělo, i stopové množství CO2 zásadně ovlivňují energetickou bilanci Země.

Podíl Evropy na globálních emisích je přibližně správný, avšak klíčové je, klíčové je, že akumulované emise Evropy od průmyslové revoluce představují druhý největší příspěvek ke skleníkovým plynů na světě (za Severní Amerikou). A i malé zvýšení koncentrace CO2 má výrazný skleníkový účinek. Tvrzení tedy vytrhává procenta z kontextu tak, že vzbuzuje dojem, že lidský vliv i podíl Evropy je zanedbatelný, čímž zkrlesluje realitu.

<span><span></span></span> Zdroje: NASA   NOAA   IPCC AR6
---

**7 „Zbýlých 97 % CO2 pochází z oceánů, sopečné činnost apod.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Lidské emise jsou zanedbatelné / nezvyšují CO2): <2_3_6_2>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Přirozený uhlíkový cyklus, tedy oběh uhliku v přírodě, zahrnuje mimo jiné i řadu zdrojů atmosférického uhliku, např. sopečnou činnost nebo tok uhliku z oceánu do atmosféry. Zároveň uhlíkový cyklus zahrnuje i řadu „propadů“, tedy procesů, kterými je uhlik z atmosféry odstraňován (např. tok uhliku z atmosféry do oceánu). Čistý přirozený příspěvek k množství CO2 v atmosféře je proto v dlouhodobém měřítku v podstatě nulový.

Přirodní zdroje a pohlcování CO2 v tomto přirozeném cyklu byly dlouhodobě v rovnováze, ale lidská činnost tuto přirozenou rovnováhu narušila.

Nárůst koncentrace CO2 v atmosféře je téměř plně způsoben lidskými emisemi z dlouhodobého spalování fosilních paliv a změn ve využitíni půdy. Sopečné emise představují zanedbatelný zlomek ve srovnání s lidskými zdroji.

Tvrzení o „97 % přirozeného původu“ tedy nesprávně interpretuje přírodní uhlíkový cyklus (zmiňuje pouze přírodní zdroje CO2, ale nezmiňuje přírodní „pohlcovače“ CO2).

<span><span></span></span> Zdroje: NASA   NOAA   IPCC AR6
---

**8 „Při kombinaci změny průměrné teploty a obsahu CO2 nelze nijak exaktně doložit, co je příčinou druhého.“**

systému (IPCC).

<span><span></span></span> Zdroje: Nature   PNAS   IPCC AR6
---

**10 „Hlavním skleníkovým plynem pohlcujícím teplo je vodní pára, která se vyskytuje ve spodních vrstvách atmosféry až do 3% při průměru v atmosféře 0,25 %.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Vodní pára je nejsilnější skleníkový plyn) <2_3_4>
Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ PRAVDIVÁ, ale chybí kontext, potenciálně ZAVADĚJÍCÍ
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Ano, vodní pára je z fyzikálního hlediska nejvýznamnějším skleníkovým plynem – má největší podíl na současném přirozeném skleníkovém efektu Země, přičemž její koncentrace v atmosféře může lokálně dosáhnout až přibližně 3 %, ale dlouhodobý průměr se pohybuje kolem 0,25 % objemu vzduchu. To je výrazně více než současná koncentrace CO2, která je kolem 0,04 % objemu (neboli 400 ppm).

Klíčový kontext, který text vynechává:

Vodní pára skutečně přispívá zhruba polovinou k přirozenému skleníkovému efektu. Její množství v atmosféře ale závisí na teplotních podmínkách, které jsou dány koncentrací dalších (nekondenzovaných) skleníkových plynů. CO2 a další plyny jako CH4, nebo N2O tvoří sice menší část skleníkového efektu (~25 %), ale právě ty určují základní teplotní podmínky, které udržují vodní páru v ovzduší. Na rozdíl od vodní páry totiž CO2 a další podobné plyny při běžných teplotách nekondenzují a z atmosféry nevypadávají. Pokud by nebylo těchto stabilních skleníkových plynů, Země by se ochladila natolik, že by se většina vodní páry vysrážela a planeta by zamrzla. Jinak řečeno, vodní pára oteplení zesiluje, ale nespouští ho. Současné globální oteplování probíhá tak, že antropogenní emise CO2 (a dalších plynů) zvyšují teplotu, teplejší vzduch pojme více vlhkosti a vodní pára tím dál umocňuje skleníkový efekt – tato pozitivní zpětná vazba zhruba zdvojnásobuje oteplení způsobené samotným CO2. Bez prvotního impulsu v podobě vyšší koncentrace CO2 by k takovému nárůstu vodní páry nedošlo. Regulovat přímo vodní páru v atmosféře nedává smysl (oběh vody je velmi rychlý), ale omezit CO2 smysl má, protože tím nepřímo ovlivníme i množství vodní páry (při poklesu teploty se její obsah v ovzduší sníží). CO2 je v tomto směru hlavním regulačním prvkem zemského klimatu; stabilní nekondenzované skleníkové plyny jsou základem skleníkového efektu a bez nich by vodní páry neměly na zachycování tepla tak výrazný podíl. Množství vodní páry v atmosféře nelze globálně snížit jinak než snížením globální teploty.

Zdůrazňování, že „vodní pára je podstatně více zastoupena v atmosféře než CO2“, je fakticky správné, ale v kontextu klimatické změny je to zavádějící, protože vyvolává dojem, že by vodní pára mohla být hlavní příčinou současného globálního oteplování. To není pravda – příčinou je dlouhodobý, člověkem vyvolaný růst koncentrací stabilních skleníkových plynů (především CO2), které vyvolávají řetězec změn v atmosféře, včetně zesíleného růstu obsahu vodní páry.

<span><span></span></span> Zdroje: NOAA   NASA   IPCC AR6
---

**11 „Je naprosto nedokazatelné, že by např. k nějaké extrémní bouřce či delšímu suchu nedošlo, i kdyby emise oxidu z lidské činnosti nebyly.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Extrémní počasí se nezvyšuje / vždy tu bylo / nesouvisí s klimatem) <1_7_0>
Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Hlavní rozdíly spočívají v rychlosti změny a v její příčině. Současné globální oteplování probíhá bezprecedentně rychlým tempem ve srovnání s většinou přirozených klimatických změn zaznamenaných v geologickém záznamu. Navíc je dnes dominantní příčina jednoznačně prokázána — lidská činnost, především spalování fosilních paliv, které uvolňuje velké množství CO2, a dalších skleníkových plynů. Ty narušují přirozený uhlíkový cyklus a významně zesilují skleníkový efekt.

Tvrzení uvádí, že extrémní projevy počasí, jako jsou bouře nebo dlouhá období sucha, by mohly nastávat i bez lidských emisí skleníkových plynů — a tím naznačuje, že vliv člověka na tyto jevy není prokazatelný ani relevantní.

Je sice pravda, že přirozená klimatická variabilita může některé extrémní události vyvolávat, avšak vědecké důkazy jednoznačně ukazují, že emise skleníkových plynů způsobené člověkem zvýšily četnost i intenzitu mnoha typů extrémního počasí. Výzkumy opakovaně potvrzují, že lidská činnost zesílila riziko i silu vln veder, příválových srážek, such a některých typů bouří tím, že mění teplotu a vlhkost atmosféry.

Například Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) uvádí, že globální nárůst výskytu extrémních veder a silných srážek v posledních desetiletích je přičítatelný antropogenní změně klimatu. Věda o klimatické atribuci dnes dokáže propojit konkrétní extrémní události s lidsky způsobeným oteplováním, a to pomocí porovnání pozorování s klimatickými modely, které vylučují lidské vlivy.

Tvrzení, že je „zcela neprokazatelné“, že by lidské emise měly vliv na extrémní počasí, je tedy nesprávné — existuje rozsáhlý soubor důkazů, že lidské emise zvyšují pravděpodobnost i závažnost těchto jevů nad rámec přirozené klimatické variability.

Stručně řečeno: extrémní počasí může vznikat i přirozeně, ale lidské emise prokazatelně zvyšují jeho četnost a intenzitu — jak shrnují četné studie publikované organizacemi jako NOAA, IPCC a NASA.

<span><span></span></span> Zdroje: NASA   IPCC AR6   AMS
--

**12 „Je jen ideologickým tvrzení, že současná klimatická změna je v něčem jiná, než byly tisíce jiných klimatických změn za dobu existence Země a její atmosféry.“**

<span><span></span></span> Kategorie argumentu (Klima se vždy měnilo / už bylo teplo i v minulosti) <2_1_4>
Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT
<span><span></span></span> Vysvětlení:

Tvrzení popírá, že by se současná změna klimatu zásadně lišila od přirozených klimatických změn v historii Země, a označuje názor o její odlišnosti za pouhou ideologii.

Klima Země se v průběhu geologické historie měnilo mnohokrát vlivem přirozených faktorů (např. sopečné činnosti, sluneční variability, změn oběžné dráhy či posunů kontinentů), avšak současná změna klimatu se v několika klíčových ohledech výrazně liší.

Hlavní rozdíly spočívají v rychlosti změny a v její příčině. Současné globální oteplování probíhá bezprecedentně rychlým tempem ve srovnání s většinou přirozených klimatických změn zaznamenaných v geologickém záznamu. Navíc je dnes dominantní příčina jednoznačně prokázána — lidská činnost, především spalování fosilních paliv, které uvolňuje velké množství CO2, a dalších skleníkových plynů. Ty narušují přirozený uhlíkový cyklus a významně zesilují skleníkový efekt.

Vědecký konsenzus, podložený mnoha nezávislými důkazními liniemi — například izotopovou analýzou uhliku v atmosféře, která potvrzuje fosilní původ dodatečného CO2, přímým měřením radičního působení lidských emisí a klimatickým modelováním — jasně ukazuje, že současné oteplování je převážně antropogenní a mimořádně rychlé.

Je tedy zavádějící tvrdit, že současná změna klimatu je jen další z mnoha přirozených změn bez podstatného rozdílu. Popírání antropogenní povahy a bezprecedentní rychlosti dnešního oteplování ignoruje dobře doložené vědecké poznatky shrnuté institucemi jako IPCC, NASA a NOAA.

<span><span></span></span> Zdroje: NASA   IPCC AR6   NOAA
---

<sup>[1]</sup> Nařízení (EU) 2021/1119, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č
401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“).

srážkám. Naopak sucho je historicky spojeno s klimatem chladným, kdy v dobách ledových bylo značné množství vody vázáno ve formě ledu a sněhu, kdy je zmrzlá voda v pevném skupenství z koloběhu vody v přírodě vyřazena.

Její tvrzení tedy, že je postižena suchem nelze vztáhnout v příčinné souvislosti jako důsledek opatření ve vztahu k produkci oxidu uhličitého. Nejsou žádné relevantní důkazy, že snížení oxidu uhličitého povede k odstranění sucha na pozemcích stěžovatelky ████████. Ministerstvo zemědělství také vhodně ve svém vyjádření a v příložené odborné publikaci ZDENĚK ŽALUD a kolektiv: *Podnebí, počasí a zemědělství*, 1925, prokazuje, že změny srážek v Libereckém kraji, kde má stěžovatelka pozemky, jsou v letech 1961–2020 nepatrné.

### 7. Dílčí výhrada k vyjádření Univerzity Palackého v Olomouci

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci (amicus curiae) zaslala Ústavnímu soudu vyjádření z 16. 4. 2025. Zde se se odkazuje na obecný komentář č. 26 k Úmluvě o právech dítěte zaměřeným na klimatickou změnu.<sup>13</sup> Uvádí se zde, že nárok na realizaci svých lidských práv mají i nenarozené děti v maximálním rozsahu. S ohledem na další argumenty tuto tezi zastánci klimatické ideologie vztahují i na právo na mitigační opatření.

Výklad práva v České republice, včetně výkladu mezinárodních smluv nemůže být ve zjevném rozporu se základy právního řádu státu. Aby vůbec někdo měl subjektivní práva musí být právním subjektem. Člověk jako právní subjekt vzniká v právu ČR narozením. To vede i k možnosti umělého ukončení těhotenství na základě obyčejného zákona. Lidský život je hoden ochrany ještě před narozením,<sup>14</sup> ale jde z hlediska teorie práva a prvků právního vztahu o objekt, a ne subjekt právního vztahu. Jsou právní řády, které přiznávají subjektivitu člověku i nenarozenému (kanonické právo katolické církve). V praxi práva ČR se tato subjektivita nenarozeného člověka uznává omezeně a podmíněně, pokud se narodí jako živé dítě ve vztahu v oblasti dědění. Musí jít však vždy již o dítě počaté. Z obecního komentáře a textu vyjádření olomoucké fakulty nelze určit, zda se pojem nenarozené děti vztahuje na děti již počaté, ale dosud nenarozené či dokonce na děti ve smyslu neurčité množiny budoucích generací, které se možná narodí, pak však tyto hypotetické děti vůbec nemají právní subjektivitu, tedy nemohou být ani nijak dotčena jejich subjektivní individuální práva.

Z hlediska argumentů použitých ve vyjádření olomoucké fakulty tento teoretickoprávní rozměr problematiky nenarozených dětí zcela chybí. Navíc je otázkou vůbec morální akceptovatelnosti z pohledu základů evropské křesťanské civilizace, zda lze uznat v rámci právního řádu ČR jakési právo nenarozených dětí na mitigační opatření vycházející z klimatismu, pakliže tyto děti nemají právo na život. Jestliže má být uznána subjektivita nenarozeného dítěte, tak nejprve přichází na přetřes otázka jeho práva na život a až následně nějaká další práva, včetně tech, které vycházejí z ideologie klimatismu.

Byť je pochybné, zda vůbec mají nenarozené děti právní subjektivitu, lze i toto stanovisko užít i proti opatřením vynuceným ideologií klimatismu. Tato opatření mají totiž závažné důsledky pro ekonomiku ČR i Evropy obecně, a tedy povedou k chudnutí současně žijících lidí i budoucích generací. Řada opatření povede k tomu, že zatíží negativně život budoucích generací nedůvodnými zátěžemi a klimatická chudoba povede k tomu, že lidé nebudou chtít přivést do

**13 „Nejsou žádné relevantní důkazy, že snížení oxidu uhličitého povede k odstranění sucha na pozemcích stěžovatelky“**

Kategorie argumentu (Dopad politik je zanedbatelný): <4\_2\_2>

Vyhodnocení: ZAVÁDĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT

Vysvětlení:

Sucho je ovlivňováno řadou faktorů, včetně atmosférické cirkulace, teploty, srážkových vzorců, půdních podmínek a využívání krajiny. Ačkoli snižování emisí CO<sub>2</sub> pomáhá omezovat globální oteplování — hlavní hnací sílu měnících se srážkových a suchých období — vztah mezi CO<sub>2</sub> a suchem je složitý a dopady sucha se nemění okamžitě ani přímo předvídatelně v konkrétních lokalitách pouze snížením emisí.

Pokračující vysoké koncentrace CO<sub>2</sub> a rostoucí teploty však zvyšují riziko sucha v mnoha regionech, zatímco v jiných regionech zvyšují riziko vydatných dešťů, takže omezování emisí CO<sub>2</sub> je klíčové pro zabránění jeho zhoršování a pro udržení stabilnějších klimatických podmínek.

Tvrzení, že neexistují „žádné relevantní důkazy“, že by snižování CO<sub>2</sub> mělo vliv na sucho, ignoruje rozsáhlé klimatické modelové studie, které spojují úroveň emisí se změnami trendů sucha a budoucím rizikem pro zásoby vody a pro zemědělství.

Zdroje: NASA | NOAA | IPCC AR6

**14 „opatření vynucená ideologií klimatismu mají závažné důsledky pro ekonomiku ČR i Evropy obecně, a tedy povedou k chudnutí současně žijících lidí i budoucích generací“**

Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady): <4\_1\_1>

Vyhodnocení: ZAVÁDĚJÍCÍ / POLOPRAVDA

Vysvětlení:

Klimatické politiky zaměřené na dekarbonizaci skutečně nesou ekonomické náklady a mohou způsobovat přechodové otrěsy, zejména v sektorech závislých na fosilních palivech. V případě České republiky studie uznávají určité stagflační tendence a přechodová rizika spojená s klimatickými opatřeními, která mohou dočasně omezit hospodářskou aktivitu.

Nicméně komplexní analýzy zároveň ukazují, že ambiciózní klimatické politiky v souladu s cíli Pařížské dohody mohou snížit celkové ekonomické ztráty a zajistit tak lepší dlouhodobé hospodářské výsledky. Bohužel všechny analýzy jsou značně závislé na vstupních předpokla-

dech. Ale nekontrolovaná změna klimatu by pravděpodobně způsobila mnohem větší ekonomické škody než řízená mitigace.

Tvrzení tedy opomíjí podstatnou nuanci, že proaktivní řešení změny klimatu je zásadní pro zamezení horším ekonomickým i sociálním dopadům, které ovlivní jak současně, tak budoucí generace. Označování těchto politik za „ideologii“ tak představuje zkreslený výklad.

Zdroje: WMO | Nature | Nature

<sup>[1]</sup> Vyjádření Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci z 16. 4. 2025 pro Ústavní soud s. 25. Výbor pro práva dítěte. Obecný komentář č. 26, o právech dítěte a životním prostředí se zvláštním zaměřením na klimatickou změnu. CRC/C/GC/26, bod 11.

<sup>[2]</sup> Čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

15.

chudé klimatickou ideologií ovlivněné společnosti děti a zakládat rodiny, protože například i díky klimatickým opatřením roste cena bydlení.

### 8. Judikatura Ústavního soudu

Senátoři poukazují na usnesení Ústavního soudu z 15. 11. 2023, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost spolku, jenž se ve správním soudnictví domáhal opatření vůči Ministerstvu životního prostředí v oblasti klimatu. Spolek jako stěžovatel se konkrétně domáhal po správních soudech určení, že Ministerstvo životního prostředí v rozporu s mezinárodními závazky a se závazky vyplývajícími z ústavního pořádku České republiky nepřijal opatření ke snižování emisí skleníkových plynů a eliminaci mikroplastů, kterými by zamezil nadměrnému používání respirátorů, ústenek a testovacích sad v souvislosti s onemocněním Covid 19. Ústavní soud k tomu uvedl, že Nejvyšší správní soud ústavně souladným způsobem vysvětlil, že správním soudům nepřisluší při projednání zásahové žaloby deklarovat nezákonnost nevydání aktu za situace, kdy taková povinnost nevyplývá ze zákona, ústavního pořádku, práva Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy. K tomu, že stěžovatelem uváděné povinnosti nejsou zakotveny ve formě nařízení, směrnice nebo rozhodnutí orgánů Evropské unie, v mezinárodních smlouvách, ani ve vnitrostátních předpisech České republiky, se vyjádřil městský soud v bodě 26 odůvodnění rozsudku, kdy poukázal na řadu stěžovatelem zmíněných koncepčních dokumentů (např. Státní politika životního prostředí, Agenda 2030 či Zelená dohoda pro Evropu) s tím, že se stěžovatel nedovolává porušení žádné konkrétní povinnosti ministerstva z nich vyplývající. Stejně tak Nejvyšší správní soud posuzoval, jaké povinnosti vyplývají pro Českou republiku z Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) a Pařížské dohody (přijaté na půdorysu UNFCCC), a dospěl k závěru, že z UNFCCC plynou pouze obecné závazky, nikoli konkrétní závazek České republiky snížit emise skleníkových plynů ve vztahu k nakládání s odpady. Ohledně závazků vyplývajících z Pařížské dohody odkázal Nejvyšší správní soud na svůj rozsudek ze dne 20. 2. 2023 č. j. 9 As 116/2022-166, ve kterém dospěl k závěru, že Pařížská dohoda stanovuje smluvním státům i konkrétní povinnosti k dosažení základního kolektivního cíle, současně ale konstatoval, že Česká republika v souladu s čl. 4 odst. 16 až 18 Pařížské dohody jedná kolektivně v rámci Evropské unie, která stanovila cíl snížení emisí skleníkových plynů alespoň o 55 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 1990, individuální závazky pro jednotlivé státy však nebyly určeny. Ani z tohoto cíle tedy neplyne povinnost České republiky snížit emise skleníkových plynů tím, že se zamezí „nadměrnému používání“ ochranných prostředků.<sup>15</sup> Se závěry Nejvyššího správního soudu se Ústavní soud z pohledu ústavního prakticky ztotožnil.

Senátoři vychází z toho, že vnitrostátní, ani mezinárodní právní závazky ČR se od vydání tohoto usnesení nezměnily. Proto je toto, byť jen senátní usnesení, použitelné jako vzor pro řešení stávající ústavní stížnosti spolku Klimatická žaloba a dalších. I zde by tuto ústavní stížnost měl Ústavní soud odmítnout.

### 9. Judikatura ESLP

Rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) z 9. 4. 2024<sup>16</sup> ve věci Švýcarska našel ESLP údajné povinnosti státu na boj s klimatem podle ideologie klimatismu v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práva a základních svobod,<sup>17</sup> který zní:

<sup>15</sup> Bod 12 odůvodnění usnesení Ústavního soudu z 15. 11. 2023, IV.ÚS 2221/23.

<sup>16</sup> Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva z 9. 4. 2024, č. 53600/20, Spolek Klimatických důchodkyň Švýcarsko (Verein KlimaSeniorinnen Schweiz) x Švýcarsko.

<sup>17</sup> Vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.

**15 „klimatická chudoba povede k tomu, že lidé nebudou chtít přivést do chudé klimatickou ideologií ovlivněné společnosti děti a zakládat rodiny, protože například i díky klimatickým opatřením roste cena bydlení“**

<b>Kategorie argumentu (Politiky poškozují zranitelné skupiny):</b> <4_1_1_2>
<b>Vyhodnocení: ZAVÁDĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Sociálně-ekonomické dopady klimatických politik — například růst cen energií nebo nákladů na bydlení — mohou skutečně zvyšovat finanční zátěž domácností a v některých případech přispívat k tzv. „energetické“ či „klimatické chudobě“ u zranitelných skupin obyvatel.

Ovšem tvrzení opomíjí, že klimatická změna také působí náklady, které dopadají převážně dopadají na chudší, kteří se proti nim mohou hůře bránit.

Přisuzovat však demografické změny, jako jsou rozhodnutí o plánování rodiny, výhradně nebo převážně klimatickým politikám, je příliš zjednodušené a spadá do oblasti sociologických procesů, které přesahují samotný dopad politik na životní náklady. Na porodnost mají vliv mimo jiné ekonomické podmínky, kulturní faktory a individuální volby — nikoli pouze klimatická politika. Zároveň část mladých lidí odmítá mít děti kvůli obavám z nemitigované klimatické změny.

Navíc promyšlené sociální politiky mohou zmírňovat negativní ekonomické dopady klimatických opatření. Tvrzení tedy zjednodušuje a politizuje složitou realitu, když označuje klimatické politiky za „ideologii“ a podsouvá přímou kauzální souvislost, která není podložena demografickým ani ekonomickým výzkumem.

Zdroje: MIT | NOAA | IPCC AR6

**16 „ESLP našel údajné povinnosti státu na boj s klimatem podle ideologie klimatismu v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práva a základních svobod“**

<b>Kategorie argumentu (Klimatické hnutí je alarmistické/politické/neobjektivní/pokrytecké/mýlí se (lidé nebo skupiny):</b> <6_1_0>
<b>Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Neexistují žádné důkazy o tom, že by „klimatismus“ byl uznanou právní ideologií, kterou by uplatňoval Evropský

soud pro lidská práva (ESLP, anglicky ECHR), jak tvrzení naznačuje.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva z dubna 2024 ve věci Verein Klima Seniorinnen Schweiz a další vs. Švýcarsko skutečně konstatoval, že článek 8 Evropské úmluvy o lidských právech (právo na respektování soukromého a rodinného života) ukládá státům pozitivní povinnost chránit jednotlivce před vážnými nepříznivými dopady změny klimatu na jejich život a zdraví. Tento závěr však vychází z ustálené judikatury v oblasti lidských práva, nikoli z jakékoli „klimatistické“ ideologie.

Rozhodnutí soudu je založeno na vědeckých důkazech a právním zdůvodnění, nikoli na ideologii.

## **„Čl. 8 Právo na respektování rodinného a soukromého života**

*1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.*

*2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“*

Z textu článku nelze nic ve vztahu ke klimatu či povinnosti akceptovat ideologii klimatismu vyvodit. Prostě, když to tam není, tak to tam není. Přesto ESLP stvořil z tohoto textu povinnost Švýcarska na mitigační opatření v oblasti klimatu, když ESLP rozhodl, že článek 8 úmluvy, který zaručuje právo na respektování soukromého a rodinného života, ukládá státům pozitivní povinnost chránit jednotlivce před vážnými důsledky změny klimatu na jejich život, zdraví, pohodu a kvalitu života. Tyto povinnosti podle ESLP zahrnují zavedení a účinné uplatňování právního rámce určeného k prevenci hrozeb pro tato práva, včetně těch, které vyplývají z klimatických změn.

Jde o zjevný soudní exces, kdy si ESLP uzurpoval vůči suverénnímu státu moc nutit tento stát k závazkům a povinnostem, k nimž se v tento stát v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod nezavázal. ČR podle čl. 1 Ústavy respektuje mezinárodní závazky, ale také je svrchovaným státem a čl. 10 a 10a Ústavy stanoví, jak se mezinárodní závazky formou mezinárodních smluv za ČR přijímají. Pro ochranu svrchovanosti ČR je nutné odmítnout takový způsob interpretace mezinárodní smlouvy, která stvoří nový závazek, jenž není obsažen ve smlouvě a se kterým tedy ČR jako taková, ale ani její prezident, vláda a parlament nevyslovili souhlas.

Švýcarský parlament v reakci na excesivní rozsudek ESLP se postavil na stranu svrchovanosti švýcarského státu, když odmítl rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (ESLP), podle kterého tato země nevyvíjí dostatečné úsilí v boji proti klimatické změně. Podle parlamentu soud ve Štrasburku vydal rozhodnutí, kterým překročil své pravomoci: „*Sledování klimatických cílů je politickou otázkou a ne ESLP,*“ stojí v prohlášení parlamentu. To podpořilo 111 poslanců, 72 bylo proti. „*Parlament nevidí žádný důvod, aby nějak dále reagoval na rozhodnutí ESLP,*“ stojí dále v stanovisku, ze kterého je patrné, že poslanci nemíní kvůli soudu schvalovat přísnější klimatické zákony. Rozsudek ESLP ale příliš nepřesvědčil ani samotné Švýcary. Podle průzkumu společnosti Leewas si 61 procent respondentů myslí, že téma nespadá do kompetencí ESLP. Podle 56 procent není rozsudek správný ani z pohledu obsahu.<sup>18</sup> Je zajímavé, že stížnost i vyjádření vycházející z klimatismu obsahují odkazy na rozsudek ESLP, ale zamlčují reakci švýcarského parlamentu.

## **10. Judikát Švédsko**

Ústavní stížnost i podpůrná vyjádření právnických fakult odkazují na rozhodnutí německého a nizozemského soudu vycházejících z ideologie klimatismu, ale mlčí o rozhodnutí švédského Nejvyššího soudu, který v roce 2025 zamítl hromadnou žalobu, kterou v roce 2022 podala skupina stoupenců klimatismu, zahrnující i klimatickou aktivistku Gretu Thunbergovou.<sup>19</sup> Aktivisté tvrdili, že švédská vláda nekoná dostatečně efektivně pro omezení klimatických změn

<sup>18</sup> [EVA PASEKOVÁ, ČTK: Švýcarský parlament odmítl rozsudek ESLP ohledně klimatické změny, Česká justice.cz 13. 6. 2025](https://www.ceska-justice.cz/2024/06/svycarsky-parlament-odmitl-rozsudek-eslp-ohledne-klimaticke-zmeny/), <https://www.ceska-justice.cz/2024/06/svycarsky-parlament-odmitl-rozsudek-eslp-ohledne-klimaticke-zmeny/>.

<sup>19</sup> [Rozhodnutí Nejvyššího soudu Švédska z 19. 2. 2025, Ö 7177-23, Anton Foley a další versus Švédsko](https://www.domstol.se/en/supreme-court/precedents-archive/case-o-7177-23/), <https://www.domstol.se/en/supreme-court/precedents-archive/case-o-7177-23/>.

a že tím porušuje jejich lidská práva, včetně Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Po dvou letech právního zkoumání soud rozhodl, že o opatřeních v oblasti klimatu musí rozhodovat demokraticky zvolené orgány, nikoli soudní moc. Soud zdůraznil princip dělby moci, který velí, že soudní moc by neměla zasahovat do rozhodování zákonodárné a výkonné moci v politických záležitostech: „*Soudní dvůr nemůže nařídít parlamentu nebo vládě, že má přijmout nějaké konkrétní opatření, aniž by o těchto otázkách nezávisle rozhodly demokratické orgány,*“ prohlásil soudce nejvyššího soudu Jonas Malmberg.

Ve stejné době přišlo švédské veřejnoprávní vysílání Sveriges Radio s vyšetřováním, které odhalilo několik nepravdivých tvrzení o klimatických změnách. Mezi nimi byl i případ generálního tajemníka OSN Antónia Guterrese, který v roce 2023 při návštěvě Samoy tvrdil, že jeden z opuštěných domů musel být kvůli rostoucí hladině moře přesunut do vnitrozemí. „*Ti, kteří v těchto domech žili, museli se vystěhovat dále do vnitrozemí kvůli zvyšování hladiny moře a množícím se bouřím. Stoupání mořské hladiny se zrychluje. Nyní je dvojnásobně než v 90. letech. Pokud se nám nepodaří zastavit to, co se děje v souvislosti se změnou klimatu, problém Samoy nebude ojedinělý.*“ Švédští investigativci však zjistili, že dům byl ve skutečnosti opuštěn po zemětřesení a tsunami v roce 2009, které nesouvisely s klimatickými změnami. Další případ se týkal švédské pobočky Dětského fondu OSN (UNICEF), která na svých webových stránkách uváděla, že každý rok umírá 1,7 milionu dětí v důsledku klimatických změn. Po odvysílání reportáže tento nepodložený údaj odstranila a opravila jej s tím, že uvedená čísla se vztahují na environmentální faktory, jako je znečištění ovzduší a pitné vody.

Profesor Roger Pielke jr. z Coloradské univerzity, který dlouhodobě kritizuje zkreslená klimatická tvrzení, považuje tyto události za průlom. Podle něj je neobvyklé, že se veřejnoprávní vysílání pustí do nezávislé investigativní práce, která odhaluje nepravdivé informace o klimatu. Nové skutečnosti by mohly podle profesora vést ke svobodnější debatě o klimatické politice.<sup>20</sup>

### 11. Vědeckost

Jsme přesvědčeni, že v rámci sporů o klimatické změny jsou zneužívány pojmy vědecký a věda. Klimatické změny jsou realitou, ale nikoliv novou. Po celou dobu existence planety Země a její atmosféry bylo klima měněno, a to někdy velmi zásadním způsobem bez ohledu na existenci člověka. Jestli je něco stálé, tak to, že klima se neustále mění. Tvrzení, že současné změny klimatu, způsobil člověk, je hypotézou, nikoliv exaktně dokázaným vědeckým faktem. Současný klimatismus, jehož zastánci jej označují jako vědecký, je stejně vědecký jako byl v minulosti vědecký komunismus v rámci marxismu-leninismu. Jde o politickou ideologii, nikoliv o vědecký fakt.

19. Rovněž tvrzení, že za zvyšováním teplot je kysličník uhličitý, je nedoložené. Hlavním skleníkovým plynem totiž není kysličník uhličitý, ale vodní pára, o jejíž regulaci se nikdo ani nepokouší, jelikož je to mimo reálné možnosti člověka. Naštěstí, protože tyto pokusy, které vychází z přesvědčení o neomylnosti a panství člověka, vedou k podobným koncům, jako byly v době komunismu pokusy typu: „*Poručíme větru, dešti.* “.

Z tohoto pohledu je správné, že stát v rámci klimatické změny připravuje adaptační opatření, což vychází z lidské historické zkušenosti, že člověk se dokázal různým, byť negativním změnám přizpůsobit. Není však správné mrhat obrovské prostředky na boj s klimatickou

17 „Tvrzení, že současné změny klimatu, způsobil člověk, je hypotézou, nikoliv exaktně dokázaným vědeckým faktem.“

Kategorie argumentu (Skleníkové plyny z lidské činnosti nezpůsobují změnu klimatu) <2\_0\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ

Vysvětlení:

Vědecký konsenzus je jednoznačný a pevně podložený: lidská činnost, zejména emise skleníkových plynů, jako je CO<sub>2</sub> z fosilních paliv, je hlavní příčinou současného globálního oteplování. Tento závěr je podpořen desítkami let pozorování, klimatickým modelováním a multidisciplinárním výzkumem, který byl přezkoumán institucemi, jako jsou Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) a národní akademie věd.

Antropogenní původ současné změny klimatu tedy není pouhou hypotézou, ale dobře doloženým vědeckým faktem.

Zdroje: AV ČR | KFA MFF UK | IPCC | NASA | Royal Society

18 „Současný klimatismus, jehož zastánci jej označují jako vědecký, je stejně vědecký jako byl v minulosti vědecký komunismus v rámci marxismu-leninismu. Jde o politickou ideologii, nikoliv o vědecký fakt.“

Kategorie argumentu (Klimatická věda je nespolehlivá) <5\_0\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

Klimatická věda je založena na empirických datech, ověřitelných hypotézách a recenzovaném výzkumu. Zásadně se tedy liší od politických ideologií, jako je komunismus, které představují společenské a politické doktríny.

Označovat klimatickou vědu za ideologii znamená ignorovat přísné vědecké metody i široký odborný konsenzus klimatologů po celém světě (IPCC).

Tato záměna vědy s ideologií zkresluje podstatu vědeckého poznání a představuje běžnou taktiku klimatické dezinformace.

19 „Rovněž tvrzení, že za zvyšováním teplot je kysličník uhličitý, je nedoložené.“

Kategorie argumentu (Neexistuje důkaz pro skleníkový efekt / CO<sub>2</sub> neřídí klima) <2\_3\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ

Vysvětlení:

Rozsáhlý vědecký výzkum potvrzuje, že CO<sub>2</sub> je klíčový skleníkový plyn, který zadržuje teplo v atmosféře a tím způsobuje nárůst globálních teplot. Spektroskopické experimenty, atmosférická měření i klimatické modely důsledně prokazují roli CO<sub>2</sub> jako hlavního hybatele oteplování (NASA).

Nárůst koncentrace CO<sub>2</sub> z lidských zdrojů navíc silně koreluje s pozorovaným růstem teplot.

Zdroje: AV ČR | KFA MFF UK | IPCC | NASA | Royal Society

<sup>[1]</sup> 20 JAKUB BRONEC: Klimatický skepticismus už dorazil i do "zeleného" Švédska. Aktuálně.cz 16. 3. 2025, https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/klima-skepticismus-svedsko/r--a2d6f784fb5e11ef80bfac1f6b220ee8/?utm\_source=www.seznam.cz&utm\_medium=sekce-z-internetu#dop\_ab\_variant=0&dop\_source\_zone\_name=hpfeed.szhp.box

20. změnou s cílem klima ovládnout (mitigační opatření). To je marná, velkášská snaha o ovládnutí přírody a vesmíru. Fakticky se menšina, která ve volbách není schopna o své „pravdě“ přesvědčit většinu domáhá prosazení své ideologie v politice státu na úkor ostatních, kteří to mají zaplatit či je to nějak jinak poškodí.

21. 11.1. Pařížské dohody jako „klimatické pojištění“ – cenově nedostupné a zbytečné *[Následující text vychází z poznámek, které autoři Steven E. Koonin a Mark P. Mills, přednesli na MIT Free Speech Alliance debatě, kterou si můžete prohlédnout zde.]*

22. Debata o klimatických změnách pokračuje. Ačkoli vědecké poznatky zůstávají „nerozhodnuté“, rozhodnuté je, že prezident Trump opět odstoupil od sporné Pařížské dohody o klimatu. Důležité je, že tyto dohody se soustředí na závazky týkající se změny vnitrostátních energetických politik. Rozhodnutí odstoupit od Pařížské dohody není pouhým gestem. Hlavní skutečností pro občany na celém světě je, že údajná "klimatická řešení" by znamenala vynaložení bilionů dolarů a zavedení mandátů a diktátu pro dodávky a využívání energie ve všech aspektech společnosti.

23. Návrhy na úplnou změnu způsobu pohonu civilizace jsou zdůvodňovány potřebou „pojistky“ proti budoucím klimatickým katastrofám. V tomto rámci klimatologové argumentují, že *nějaká* možnost následných budoucích škod opravňuje k „zodpovědnému“ rozhodnutí „koupit“ pojištění nyní. Tato často argumentovaná konstrukce „pojištění“ však předpokládá, že víme dost na to, abychom mohli říci, že důsledky budoucích klimatických změn ospravedlňují placení za pojištění a že samotné „pojištění“ bude cenově dostupné. Ukazuje se, že o obou těchto oblastech toho víme poměrně málo. Realita nám říká, že důsledky změny klimatu, kterým se snažíme zabránit, budou mírné, a náklady na „pojištění“ jsou ohromující.

**Proti čemu se pojišťujeme?**

Návrh platit za „klimatické pojištění“ vyžaduje, abychom nejprve zvážili „přínosy“ 50leté dekarbonizace, což je časový rámec, který vychází z pařížského cíle omezit růst průměrné globální teploty na 2° C. Poté můžeme přejít k porovnání těchto přínosů s náklady na dosažení takzvaných „čistých nulových“ emisí skleníkových plynů. Toto srovnání je komplikované, v neposlední řadě kvůli nejistotám ohledně dopadů, kterým se údajně zabrání snížením vlivu člověka na klima. Je zde také otázka "nákladů a přínosů pro koho", stejně jako otázka, zda je skutečně naléhavé snížit emise. Je třeba upozornit na tři věci: časový rámec pro snížení emisí je arbitrární; klimatická "hrozba" není zdaleka tak hrozivá; a výpočet nákladů a přínosů velmi závisí na tom, kdo výpočet provádí.

25. Začněme samotným pařížským cílem, který usiluje o udržení nárůstu průměrné globální povrchové teploty pod 2° C, což by podle klimatických modelářů vyžadovalo nulové čisté globální emise ve druhé polovině tohoto století. Mezitím emise nadále rostou. Podtitulek výroční zprávy OSN o emisní mezeře naznačuje, jak málo se daří: v roce 2023 to bylo *„Překonaný rekord... Teploty dosáhly nových maxim, přesto se světu nedaří snížit emise (opět)“* a v **letošním roce** to bylo *„Už žádný horký vzduch, prosím“*. Ale ani ta 2° C není tvrdá hranice. Když se Hanse Schellnhubera, takzvaného „otce dvoustupňové meze“, kdysi ptali, proč uvedl právě toto číslo, odpověděl, že je přibližně správné a pro politiky je to snadno zapamatovatelné číslo. Neexistuje žádný věrohodný argument pro to, že při zvýšení teploty o dva nebo dokonce tři stupně náhle vypukne všelijaký chaos.

Další otázkou je, zda je klimatická hrozba natolik vážná, že vyžaduje překotná a prométheovská opatření – přeměnu celého světového energetického systému během několika desetiletí. Odpověď na tuto otázku není tak nejistá, jak tvrdí hlasatelé zkázy. Určitým vodítkem je nedávná historie, protože za posledních 120 let se zeměkoule oteplila o 1,3° C a přibližně stejné oteplení se očekává i v příštím století. Spíše než katastrofu zažilo lidstvo v tomto období nebývalý

20 „Není však správné mrhat obrovské prostředky na boj s klimatickou změnou s cílem klima ovládnout (mitigační opatření). To je marná, velkášská snaha o ovládnutí přírody a vesmíru.“

Kategorie argumentu (Řešit změnu klimatu je příliš obtížné) <4_3_0>
<b>Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Mitigační opatření — například snižování emisí skleníkových plynů — představují zásadní a vědecky prokázany způsob, jak zpomalit a omezit nebezpečné dopady změny klimatu.

Označovat mitigaci za arogantní nebo marný pokus chybně vykresluje nezbytná a na důkazech založená opatření jako velkolepé fantazie o ovládnání přírody.

Řešení klimatické krize je ve skutečnosti praktickým úsilím o ochranu ekosystémů, ekonomik a lidského blahobytu — nejde o snahu ovládat přírodu či vesmír, ale o zodpovědné řízení lidského vlivu na planetu.

Zdroje: WMO   Nature   Nature
-------------------------------

21 „Pařížské dohody jako „klimatické pojištění“ jsou cenově nedostupné a zbytečné.“

Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady) <4_1_1>
<b>Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / CHYBÍ KONTEXT</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Pařížská dohoda je založena na principu solidarity – rozvinuté země se zavázaly poskytovat rozvojovým státům 100 miliard dolarů ročně do roku 2025 na zmírňování a adaptaci na změny klimatu, což představuje zlomek světových výdajů, například ve srovnání s investicemi do fosilních paliv nebo obrany.

Studie, např. od Postupimský institut pro výzkum klimatických dopadů však konstatují, že náklady na nečinnost (ztráty na životech, majetku, biodiverzitě, migraci) budou výrazně vyšší než náklady na snižování emisí.

Zdroje: WMO   Nature   Nature   IPCC
--------------------------------------

22 „Vědecké poznatky o klimatických změnách zůstávají „nerozhodnuté““

Kategorie argumentu (Neexistuje vědecký konsenzus o klimatu / věda si není jistá) <5_1_0>
<b>Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ</b>

<b>Vysvětlení:</b>
--------------------

Shoda klimatologů na základních aspektech změny klimatu – jeho existenci, hlavních příčinách (lidské emise skleníkových plynů), trendech a dopadech – je mimořádně vysoká. Souvislosti mezi emisemi, růstem teplot a zvyšování extrémů počasí jsou jednoznačně prokázány řadou výzkumů, na kterých se shoduje vědecká komunita napříč kontinenty, včetně IPCC – rozsáhlého panelu stovek vědců z celého světa.

Zdroje: AV ČR   KFA MFF UK   IPCC   NASA   Royal Society   Science
--

23 „Údajná ‚klimatická řešení‘ by znamenala vynaložení bilionů dolarů a zavedení mandátů a diktátu pro dodávky a využívání energie ve všech aspektech společnosti.“

Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady) <4_1_1>
<b>Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Ano, dekarbonizace bude něco stát, ale alternativní scénář – nečinnost – pověde pravděpodobně k mnohem větším ekonomickým, sociálním a ekologickým ztrátám, jak ukazují ekonomické modely a studie jako od Postupimského institutu pro výzkum klimatických dopadů. Výzvy k rychlé dekarbonizaci jsou reakcí na jasné vědecké poznatky o zrychlujícím se tempu změn a rostoucích rizicích, nikoliv na centralizovaný diktát.

24 „Důsledky změny klimatu, kterým se snažíme zabránit, budou mírné, a náklady na ‚pojištění‘ jsou ohromující.“

Kategorie argumentu (Dopady změny klimatu nejsou závažné) <3_0_0>
<b>Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / CHYBÍ KONTEXT</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Důsledky změny klimatu – vlny veder, sucha, záplavy, úhyn biodiverzity, migrace, pokles výnosů v zemědělství, narušení vodního režimu – jsou podle všech relevantních studií závažné a jejich náklady neustále rostou. Studie navíc ukazují, že náklady na zmírňování změn klimatu jsou nižší než náklady na nečinnost, a to v dlouhodobém horizontu.

Zdroje: WMO   Nature   Nature   IPCC
--------------------------------------

25 „Klimatická ‚hrozba‘ není zdaleka tak hrozivá.“

Kategorie argumentu (Dopady změny klimatu nejsou závažné) <3_0_0>
<b>Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / CHYBÍ KONTEXT</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Klimatická změna již nyní způsobuje extrémní projevy počasí (vlny veder, sucha, záplavy, požáry) na všech kontinentech, ovlivňuje životy miliard lidí a ekonomiky států. Oslabení biodiverzity, riziko nezvratných změn ekosystémů a dopady na zdraví obyvatel jsou vědecky zdokumentovány a rostou s každým dalším oteplením.

Zdroje: WMO   Nature   Nature   IPCC
--------------------------------------

26 „Neexistuje žádný věrohodný argument pro to, že při zvýšení teploty o dva nebo dokonce tři stupně náhle vypukne všelijaký chaos.“

Kategorie argumentu (Oteplí se jen o pár stupňů) <3_4_0>
<b>Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / CHYBÍ KONTEXT</b>
<b>Vysvětlení:</b>

Každý zlomek stupně navíc zvedá pravděpodobnost extrémních projevů počasí, ovlivňuje zemědělské výnosy, dostupnost vody, zdraví obyvatel i stabilitu států. Důkazy z dlouhodobých analýz a modelů ukazují, že už 1,5–2 °C nad předindustriální úrovní znamená významné zvýšení rizika nevratných změn (například tání ledovců, kolaps oceánských proudů, mizející úrody) IPCC. Po 3 °C jsou již některé dopady mimo kontrolu – například ochrana pobřežních oblastí, migrace desítek milionů lidí, riziko konfliktů o zdroje. Chaos není „náhly“, ale je zvyšován s každým dalším stupněm.

Zdroje: WMO   Nature   Nature   IPCC
--------------------------------------

blahobyt: průměrná délka života se celosvětově zvýšila z 32 let na 72 let, HDP na obyvatele vzrostl sedmkrát, prudce vzrostla gramotnost a počet úmrtí v důsledku extrémních povětrnostních jevů se snížil padesátkrát! Je tedy těžké uvěřit, že srovnatelné oteplení v příštím století takový pokrok výrazně překazí. Ve skutečnosti je konsensus studií ekonomických dopadů, jak zveřejnil Bidenův Bílý dům, takový, že při oteplení o několik stupňů dojde k několikaprocentnímu poklesu HDP. To je „v šumu“. Samozřejmě, že budou existovat rozdílné dopady, existují nejistoty a HDP není jediným měřítkem blahobytu. Nicméně předpovědi katastrofy nejsou důvěryhodné.

27.

28.

Pokud nasloucháte populárním médiím, můžete se domnívat, že my lidé jsme již klima zlomili. Přesto ani Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) nemůže najít žádné klimaticky významné trendy ve většině faktorů ovlivňujících klima, natož aby je připisoval vlivu člověka. Ztráty z extrémních povětrnostních jevů ve skutečnosti klesají jako procento HDP, protože svět se stává odolnějším. A prognózy rozsahu budoucího oteplování se snížily, protože IPCC zpřesňuje své modely a svět vypouští o něco méně emisí CO<sub>2</sub>, než se očekávalo, a to jak kvůli pomalejšímu růstu, tak kvůli přechodu na zdroje energie s nízkými emisemi uhlíku.

A konečně je tu otázka „komu se to vyplatí“. Zatímco 1,5 miliardy z nás ve vyspělém světě má dostatek energie, většina světa touží po mnohem více. Nerovnosti jsou ohromující. Nigerijská spotřeba energie na obyvatele je 30krát menší než v USA a přibližně 3 miliardy lidí spotřebují ročně méně elektřiny, než kolik spotřebuje průměrná americká lednička. Fosilní paliva jsou nejefektivnějším způsobem, jak zajistit spolehlivou a cenově dostupnou energii, kterou tito lidé potřebují ke zlepšení svého údělu, takže jakékoli omezování těchto paliv nemorálně brání jejich rozvoji. Stručně řečeno, dekarbonizace je pro většinu lidí nedostupný luxus. Potýkají se s mnoha bezprostředními, hmatatelnými a řešitelnými problémy, než je riziko nějakých budoucích klimatických dopadů, které lze nejlépe shrnout jako „nevíme co, nevíme kdy a nevíme, jak závažné“. Naléhání, přemlouvání a vyžadování, aby se rozvojový svět vzdal fosilních paliv, jak to činí Světová banka a další finančníci, je v přímém rozporu s rozkvětem lidstva. Je to jako říkat hladovějícímu člověku: *„Nejez ten steak, protože by ti mohl zvýšit cholesterol“*.

Jednou z častých námitek proti tomuto argumentu je, že dekarbonizace má i jiné výhody – například snížení místního znečištění ovzduší. Vezměme si však příklad Číny, kde se průměrná délka života od roku 1980 do roku 2020 prodloužila o 10 let, přestože spotřeba fosilních paliv vzrostla o 700 %. Čínské uhelné elektrárny měly velký přínos, protože zvýšená dostupnost energie byla pro většinu Číňanů mnohem důležitější než čistší vzduch.

A konečně, při započítávání globálních nákladů a přínosů je třeba zahrnout také *přínosy* rostoucí hladiny CO<sub>2</sub>. Je asi desetkrát více lidí, kteří umírají na extrémní mrazy (kterých ubývá), než na vlny veder (kterých mírně přibývá). Další výhodou je, že země se výrazně „zazelenala“ – podle jednoho měřítka je země o 40 procent zelenější než před 40 lety. Tento trend také přispěl ke zvýšení produktivity zemědělství, protože rostliny „konzumují“ CO<sub>2</sub>.

30.

Podstatné je, že většina vědců ví, a stále více jich je konečně ochotno (odvážně) veřejně přiznat, že neexistuje žádná klimatická nouze nebo klimatická krize. Proto není nutná překotná a všeobecná dekarbonizace, kterou požaduje Pařížská dohoda. Tento druh energetické transformace je drahý. Ve skutečnosti většina rozvíjejících se zemí pochopitelně říká: *„Neuděláme to, dokud nám za to nezaplatíte“*. A my v rozvinutém světě na to nemáme peníze.

**Kolik stojí pojištění?**

Ochota občanů a politiků „koupit“ pojištění proti klimatickým změnám se odvíjí od technologického zhodnocení řady navrhovaných energetických systémů a, což je kritické, těch,

**27 „Předpovědi katastrofy nejsou důvěryhodné.“**

Kategorie argumentu (Klimatická věda je nespolehlivá) <5\_0\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ

Vysvětlení:

Klimatické projekce nejsou „předpovědi katastrof“, ale scénáře založené na fyzikálních zákonech, modelech a pozorovaných datech z minulosti i současnosti. Shoda vědecké komunity na vývoji trendů je mimořádně vysoká. Některé předpovědi z minulosti dokonce „podcenily“ realitu – například tání arktického ledu postupovalo rychleji než predikce IPCC.

Scénáře katastrofického vývoje vycházejí z toho, co se stane, pokud nebude konáno – nejsou to „propagandistické výmysly“, ale varování před riziky, která jsou již nyní patrná.

Zdroje: WMO | Nature | Nature | IPCC

28.

**28 „Ani Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) nemůže najít žádné klimaticky významné trendy ve většině faktorů ovlivňujících klima, natož aby je připisoval vlivu člověka.“**

Kategorie argumentu (Neexistuje vědecký konsenzus o klimatu / věda si není jistá) <5\_1\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ

Vysvětlení:

Toto tvrzení je v přímém rozporu se zprávami IPCC, jak si každý může přečíst. Vzhledem k tomu, že opačné tvrzení je přítomné hned v prvním odstavci zprávy IPCC pro tvůrce politik, je pravděpodobné, že autor tyto zprávy vůbec nezná.

IPCC jednoznačně potvrzuje stoupající trendy v teplotách, pozorovacích datech i dopadech na ekosystémy a přikládá jim významný podíl lidského vlivu, zejména emise skleníkových plynů z průmyslové činnosti IPCC. Vůbec není pravda, že by IPCC „nemohl najít trend“ – každá zpráva IPCC naopak pracuje s rozsáhlými datovými soubory a trendové analýzy jsou jedním z jejich základních produktů.

Zdroje: IPCC AR6

**29 „Dekarbonizace je pro většinu lidí nedostupný luxus.“**

Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady) <4\_1\_1\_3>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT

Vysvětlení:

Dekarbonizace není luxus, ale předpoklad dlouhodobé stability a ochrany životního prostředí, zdraví a bezpečnosti. Mnoho obnovitelných technologií je již dnes levnějších než fosilní zdroje – solární a větrná energie, elektromobilita a úspory energie jsou dostupné stále širší skupině lidí. Pravda ale je, že zdroje pro přechod na čistou energetiku jsou rozloženy nerovnoměrně – v některých zemích je dekarbonizace obtížnější, ale čím dříve začne, tím nižší budou náklady na řešení následků změn klimatu.

Zdroje: WMO | Nature | Nature | IPCC

**30 „Většina vědců ví, a stále více jich je konečně ochotno (odvážně) veřejně přiznat, že neexistuje žádná klimatická nouze nebo klimatická krize.“**

Kategorie argumentu (Neexistuje vědecký konsenzus o klimatu / věda si není jistá) <5\_1\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ

Vysvětlení:

Drtivý vědecký konsenzus — více než 97 % klimatologů — potvrzuje existenci klimatické krize způsobené lidskými emisemi skleníkových plynů. Přední klimatologové i mezinárodní instituce opakovaně varují před naléhavými riziky a zdůrazňují nutnost okamžitého jednání.

Neexistují žádné věrohodné důkazy, že by „většina vědců“ veřejně odmítala existenci klimatické krize. Naopak, po celém světě panuje široké a stále rostoucí uznání závažnosti klimatických rizik, podložené mnoha recenzovanými studiemi a mezinárodními zprávami, včetně Šesté hodnotící zprávy IPCC (AR6).

Tvrzení je tedy zavádějící a odporuje dobře doloženým vědeckým faktům.

Zdroje: IOP Science | Science | PNAS

kteře mohou přinést výsledky v celospolečenském měřítku. Nejde tedy ani tak o předpovědi, jako je tomu v případě klimatologie, ale spíše o vyhodnocení nákladů na vybudování a provoz hardwaru na základě různých technologických scénářů. Skutečnost je taková, že systémy jakéhokoli druhu v průmyslovém měřítku, které lze vybudovat v blízké budoucnosti, využívají technologie, které již umíme vybudovat, které byly vynalezeny před lety a které jsou nyní zralé a mají životaschopné dodavatelské řetězce. A pro výpočty (nikoliv prognózy) nákladů je k dispozici dostatek robustních a spolehlivých údajů o hardwaru a systémech, které umíme postavit.

Rok 2000 je v naší minulosti stejně daleko jako cílové datum 2050 v naší budoucnosti. Od roku 2000 USA a Evropa vynaložily přes 10 bilionů dolarů na to, aby se vyhnuly používání uhlovdíků. nahradily je nebo minimalizovaly. Díky těmto snahám se sice podařilo snížit podíl uhlovdíků na světové energii, ale jen asi o tři procentní body, na dnešní úroveň něco málo přes 81 %. V absolutních číslech se využití ropy, zemního plynu a uhlí dohromady zvýšilo o množství odpovídající přidání produkce ropy v hodnotě šesti Saúdských Arábií. Podobně desetiletí dotací zaměřených na elektromobily vedlo k tomu, že se na světových silnicích objevilo přibližně 40 milionů elektromobilů. Není pochyb o tom, že vytlačují ropu, která by se jinak spotřebovala. Absolutní spotřeba benzínu však stále stoupá a nyní je rekordní.

Na základě těchto nedávných zkušeností, a i za předpokladu, že preferované technologie budou ze dne na den řekněme o 50 % levnější – což se neděje – snížení podílu uhlovdíků na energii na celou polovinu veškeré poptávky v roce 2050 vyjde na někde mezi 100 a 300 biliony dolarů. To je asi pětkrát až patnáctkrát více kapitálu, než by bylo potřeba k uspokojení poptávky pomocí konvenční energie. A i pak by tento snížený podíl uhlovdíků v roce 2050 v absolutním vyjádření stále představoval přibližně stejné množství, jaké se používá dnes, protože v budoucnu bude poptávka po energii vyšší.

To vše za předpokladu, že budoucí náklady na solární, větrnou energii a baterie budou radikálně nižší, což je tvrzení, které nemá oporu v realitě. Jejich rostoucí náklady jsou zakotveny v nevyhnutelné skutečnosti: k výrobě takzvaných „zelených“ energetických strojů je zapotřebí mnohem více kovů a minerálů než k výrobě uhlovdíkových strojů. Zásadní analýza Mezinárodní energetické agentury (IEA) zjistila, že částečná dekarbonizace by vyžadovala fantastický nárůst celosvětové těžby, v závislosti na minerálu od čtyřnásobného až po čtyřicetnásobný nárůst oproti současnosti. Jiný výzkum zjistil větší rozdíly: nedávná studie z Yale určila, že celosvětová těžba by se musela zvýšit 60 až 300násobně v závislosti na minerálu.

V posledních dvou desetiletích Německo zhruba zdvojnásobilo celkovou kapacitu své elektrické sítě, především budováním solárních a větrných elektráren, ale nutně si ponechalo přibližně 80 % původní sítě. (Většina úbytku vznikla neuváženým odstavením jaderných elektráren). Celková poptávka po elektřině v Německu mezitím vzrostla o méně než 10 %. Toto odloučení mělo ekonomický dopad: Sazby elektřiny v Německu se téměř ztrojnásobily. To nejen zvýšilo energetickou chudobu v Německu, ale také způsobilo, že se národ stal energeticky nestabilním, což bylo předehrou ke katastrofálním důsledkům ztráty zlevněného ruského zemního plynu v důsledku války na Ukrajině. Kdyby řešením tohoto problému bylo vybudovat více větrných a solárních elektráren, Německo by to udělalo. Místo toho obrátilo směr a vybuřovalo obrovské kapacity na dovoz zkapalněného zemního plynu. Tento obrat však přišel příliš pozdě, protože Německo se nyní katastrofálně deindustrializuje, a to především kvůli drahé energii. Mezitím jsme ve Spojených státech za posledních půl tuctu let zaznamenali zdvojnásobení velkoobchodních cen solárních a větrných projektů. Reálné náklady na solární a větrné elektrárny, které jsou „příliš levné na to, aby se daly měřit“, prudce rostou.

**31 „Snížení podílu uhlovdíků na energii na celou polovinu veškeré poptávky v roce 2050 vyjde na někde mezi 100 a 300 biliony dolarů.“**

Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady) <4\_1\_1>

Vyhodnocení: ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

Dekarbonizace globálního energetického systému do roku 2050 si skutečně vyžadá obrovské investice, jejichž odhady se podle různých scénářů pohybují od několika bilionů až po nižší stovky bilionů dolarů (IEA – Net Zero by 2050 Roadmap).

Srovnání těchto nákladů s tvrzením, že by šlo o „pět- až patnáctinásobek“ kapitálu potřebného pro konvenční energetiku, je však velmi spekulativní a závislé na kontextu — různé studie totiž docházejí k značně rozdílným výsledkům.

Investice do obnovitelných zdrojů energie mívají vysoké počáteční náklady, ale nízké dlouhodobé provozní výdaje. Skutečnost je tedy mnohem složitější a jednoduché násobky nákladů mohou být zavádějící, protože opomíjejí ekonomické návratnosti, zabráněné škody způsobené změnou klimatu i širší hospodářské přínosy.

Zdroje: IEA | WMO | Nature | Nature | IPCC | IRENA | LSE Stern Review

**32 „Budoucí náklady na solární, větrnou energii a baterie budou radikálně nižší, což je tvrzení, které nemá oporu v realitě.“**

Kategorie argumentu (Alternativy jsou příliš drahé) <4\_1\_1\_3>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / NEAKTUÁLNÍ / ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

V rozporu s tímto tvrzením náklady na solární a větrnou energii v posledním desetiletí dramaticky klesly a podle prognóz budou díky technologickému pokroku a úsporám z rozsahu dále klesat (IRENA, Bloomberg).

Podobně výrazně zlevnily i baterie. Ačkoli tyto technologie skutečně vyžadují značné množství surovin (např. lithium, kobalt), probíhají intenzivní inovace v oblasti recyklace, náhradních materiálů a efektivnější těžby, které mají zmírnit tlak na náklady (IEA – Minerals for Energy Transition).

Tvrzení tedy ignoruje současný vývoj cen i rychlé tempo inovací v oblasti obnovitelných zdrojů energie a akumulace.

Zdroje: IRENA | Bloomberg | IEA

**33 „V posledních půl tuctu let jsme ve Spojených státech zaznamenali zdvojnásobení velkoobchodních cen solárních a větrných projektů.“**

Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady) <4\_1\_1>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / NEAKTUÁLNÍ / ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

V rozporu s tímto tvrzením data ukazují, že náklady a ceny solárních a větrných projektů v USA během posledního desetiletí obecně klesaly nebo se stabilizovaly, a to díky technologickému pokroku a úsporám z rozsahu (US EIA reports).

Ceny z aukcí velkých projektů obnovitelné energie navíc často klesly natolik, že jsou konkurenceschopné či dokonce levnější než fosilní paliva.

V posledních letech sice došlo k dočasným nárůstům nákladů kvůli narušení dodavatelských řetězců, avšak žádné trvalé zdvojnásobení cen nebylo doloženo.

Zdroje: IEA | IRENA

34. V celospolečenském měřítku zkušenosti vyvrátily tvrzení, že solární a větrná energie, zejména v kombinaci s bateriovým úložištěm, jsou ze své podstaty levnější na základě tzv. nákladů životního cyklu. Kdyby to byla pravda, dekarbonisté ve společnostech zabývajících se datovými centry by zcela odstříhli kabel od veřejných služeb a budovali by taková řešení, aby uspokojili dnes již zřejmé, obrovské nároky digitální ekonomiky na elektrickou energii. Ale nedělají to.

35. Rozsah výdajů je možná lépe pochopitelný na základě specifitějšího pohledu: analýzy provedené Národním úřadem pro ekonomický výzkum USA (NBER). Tým NBER se ponořil do mezer IRA a zjistil, že samotné dotace na elektromobily činí přibližně 23 000 až 32 000 USD na *každé* vozidlo. Kdyby to dekarbonisté mysleli s nákladovou efektivitou vážně, zaměřili by se mnohem více na dotace, které by motivovaly k nákupu například účinnějších spalovacích motorů. Podle odhadu IEA by taková politika snížila celosvětovou spotřebu ropy více než téměř sedminásobně zvýšení počtu elektromobilů ve světě.

**Co bychom měli skutečně dělat s klimatem?**

36. *Nezaujatý pohled* na demografické trendy, ekonomický vývoj a energetické technologie ukazuje, že **dosazení globální čisté nuly DO KONCE STOLETÍ by bylo mimořádně náročné, ne-li nemožné**. Nezaujatý pohled na důsledky nesplnění arbitrárního pařížského cíle zároveň neodhaluje katastrofu. Měli bychom udělat následující:

**Zaprvé musíme udržet a zlepšit klimatickou vědu, protože máme velké mezery v našich znalostech.** Paleoklimatické studie nám říkají, jak a proč se klima měnilo v minulosti; současná pozorování s lepším pokrytím, přesností a kontinuitou nám říkají, co klimatický systém dělá dnes, a modely nám dávají představu o tom, co by se mohlo stát v budoucnosti. **Naléhavě však potřebujeme větší statistickou přesnost v analýzách a cílenější modelování, abychom snížili nejistoty.**

37. **Za druhé musíme zlepšit komunikaci s veřejností, protože o klimatu existuje příliš mnoho „falešných zpráv“.** Musíme skoncovat s rétorikou o „klimatické krizi“.

38. **Zatřetí musíme uznat, že spolehlivost a cenová dostupnost energie mají přednost před snižováním emisí. Dobrým začátkem je přiznání, že ropa a plyn budou v dohledné budoucnosti nezbytné.** Současná energetická krize v Evropě se projevuje sama o sobě; investice do fosilních paliv a domácí produkce byly opuštěny ve prospěch nespolehlivého dovozu a nespolehlivé výroby energie z větru a slunce. *Bylo jasné, že to povede k problémům, a mnozí to předvíдали,* ale dekarbonizace přesto dostala přednost před spolehlivostí a cenovou dostupností.

**Začtvrté, vlády musí zahájit promyšlené programy energetické transformace, které zahrnují technologie, ekonomiku, regulaci a chování a které odhadují náklady, časový rámec a skutečné dopady na klima.** Aby se snížila takzvaná zelená prémie, je jedním ze základních prvků promyšlenosti potřeba většího výzkumu a vývoje vedoucího k demonstračním namísto předčasného zavádění novějších energetických technologií.

41. **Energie je v celospolečenském měřítku dodávána složitými systémy, které se dotýkají všeho a všude najednou. Urychlené kroky k přetvoření celého energetického systému jsou mnohem ničivější než jakýkoli pravděpodobný dopad změny klimatu.** Je skandální, že se plánuje utratit biliony dolarů za zavádění nespolehlivých energetických technologií, když máme tolik jiných hmatatelných a řešitelných potřeb, včetně zdravotní péče, infrastruktury a vzdělávání.

**Za páté, rozvinuté země musí uznat nevyhnutelnost, ne-li žádoucnost uspokojení energetických potřeb rozvojového světa.** Většina světa dnes trpí nedostatkem energie a

34. **„Zkušenosti vyvrátily tvrzení, že solární a větrná energie, zejména v kombinaci s bateriovým úložištěm, jsou ze své podstaty levnější na základě tzv. nákladů životního cyklu.“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Alternativy jsou příliš drahé) <4_1_1_3>
Vyhodnocení: ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

To záleží na konkrétní situaci. Řada analýz životního cyklu nákladů potvrzuje, že solární a větrná energie v kombinaci s akumulací v bateriích patří dnes v mnoha regionech světa k nejlevnějším zdrojům elektřiny.

Zároveň s rozvojem obnovitelných zdrojů dochází k velmi významnému snížení ceny. Vyrovnané náklady na výrobu energie (LCOE) u obnovitelných zdrojů výrazně klesly a v mnoha oblastech jsou nižší než u uhlí, plynu či jaderné energie.

Tvrzení tedy ignoruje rozsáhlé ekonomické důkazy a recenzované studie, které tento vývoj jednoznačně potvrzují.

Zdroje: IRENA | Bloomberg | IEA

35. **„Kdyby to dekarbonisté mysleli s nákladovou efektivitu vážně, zaměřili by se mnohem více na dotace, které by motivovaly k nákupu například účinnějších spalovacích motorů.“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Dopad politik je zanedbatelný) <4_2_2>
Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Dekarbonizace a ochrana klimatu často zahrnují podporu technologií, které snižují emise skleníkových plynů, jako jsou elektromobily. Zatímco účinnější spalovací motory mohou být nákladově efektivní, nejsou z dlouhodobého hlediska tak efektivní v boji proti klimatickým změnám jako elektromobily. Primární fokus dekarbonizace je na úplném přechodu k čistým zdrojům energie (IEA).

Zdroje: IRENA | Bloomberg | IEA

36. **„Nezaujatý pohled na důsledky nesplnění arbitrárního pařížského cíle zároveň neodhaluje katastrofu“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Dopad politik je zanedbatelný) <4_2_2>
Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ ZAVADĚJÍCÍ / CHYBÍ KONTEXT
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Cíle Pařížské dohody — tedy udržet oteplení výrazně pod 2 °C a ideálně na 1,5 °C — nejsou „libovolné“, ale vycházejí z rozsáhlých vědeckých analýz klimatických rizik a dopadů.

Nesplnění těchto cílů by podle odborných institucí, jako jsou IPCC a UNFCCC, vedlo k závažným a stupňujícím se dopadům: častějším extrémním projevům počasí, vzestupu hladiny moří, úbytku biodiverzity, ohrožení potravinové a vodní bezpečnosti a významným rizikům pro lidské zdraví i ekonomiku. Tyto následky skutečně představují klimatickou krizi, nikoli jen „mírný problém“.

Tvrzení, že nesplnění těchto cílů „nebude katastrofické“, odporuje drtivé většině vědeckých důkazů. Míra katastrofálních dopadů sice roste s úrovní oteplení, avšak i oteplení o 2 °C znamená rozsáhlé a nebezpečné důsledky.

Označovat takový scénář za „nekatastrofický“ tedy zkrsluje závěry IPCC a dalších odborných institucí (IPCC, UNFCCC).

Zdroje: WMO | Nature | Nature | IPCC

37. **„Musíme skoncovat s rétorikou o „klimatické krizi“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Klimatické hnutí je alarmistické/politické/neobjektivní/pokrytécké/mýlí se (lidé nebo skupiny) <6_1_0>
Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Pojmy „klimatická krize“ či „klimatická nouze“ odrážejí naléhavost a závažnost současné globální situace, jak ji chápe vědecká komunita. Tato rétorika má za cíl vyjádřit rozsah rizik, podnitit politické kroky a zvýšit povědomí veřejnosti.

Požadavek, aby se s touto rétorikou přestalo, zlehčuje vědecky doložená varování i rychle se stupňující dopady, které jsou již dnes pozorovatelné po celém světě.

Ačkoli příliš alarmistický tón může někdy působit odrazujícím dojmem, označení „krize“ je v souladu s fakty a projekcemi klimatické vědy a je široce přijímáno autoritativními institucemi, jako jsou IPCC, OSN či hlavní environmentální agentury.

Opuštění této rétoriky by proto mohlo vyvolat mylný dojem uspokojení či podcenění rizik, který neodpovídá

současnému vědeckému poznání.

Zdroje: WMO | Nature | Nature | IPCC

38. **„spolehlivost a cenová dostupnost energie mají přednost před snižováním emisí“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Politiky oslabují bezpečnost) <4_1_2>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Současně energetické politiky, zejména v Evropské unii a dalších rozvinutých zemích, čím dál více zdůrazňují, že snižování emisí musí být integrováno s požadavky na spolehlivost a dostupnost energie.

Současný přístup je tedy kombinovaný, nikoli hierarchický — spolehlivost, cena energie a omezování emisí jsou vzájemně propojené a rovnocenné cíle, které se navzájem doplňují, nikoli vylučují.

Zdroje: IEA | REPowerEU

39. **„Investice do fosilních paliv a domácí produkce byly opuštěny ve prospěch nespolehlivého dovozu a nespolehlivé výroby energie z větru a slunce“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Politiky oslabují bezpečnos) <4_1_2>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Obnovitelné zdroje, jako vítr a slunce, mají jistou míru variability a závisí na počasí, ale nejde o nespolehlivé zdroje, pokud jsou doplněné vhodnými nástroji, jako jsou skladování energie, flexibilita sítí a diverzifikace zdrojů. Navíc současný vývoj směřuje k posílení domácí produkce obnovitelné energie a energetické nezávislosti, nikoli pouze k dovozu fosilních paliv. Například Evropská unie je velmi závislá na dovozu fosilních paliv, což ji činí zranitelnou jak bezpečnostně tak ekonomicky (viz. energetická krize způsobená ruským útokem na Ukrajinu).

Postupy jako rozšíření fotovoltaiky, větrných parků a akumulace energie pro vyrovnání variability jsou běžně rozvíjené.

Zdroje: IEA | IRENA

40. **„dekarbonizace dostala přednost před spolehlivostí a cenovou dostupností“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Politiky oslabují bezpečnost) <4_1_2>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Dekarbonizace je důležitá součástí moderních energetických strategií, ale nikdy nejde úplně na úkor spolehlivosti a ekonomické dostupnosti. Energetické přechody v EU, včetně České republiky, cíleně usilují o rovnoměrný rozvoj, při kterém jsou všechny tři faktory (dekarbonizace, spolehlivost a cena) vyvažovány. Například rozvoj akumulace energie, modernizace sítí a kombinace různých zdrojů zlepšují spolehlivost a stabilizují ceny, zatímco snižují emisní stopu.

Zdroje: IEA | IRENA | REPowerEU

41. **„urychlené kroky k přetvoření celého energetického systému jsou mnohem ničivější než jakýkoli pravděpodobný dopad změny klimatu“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Řešit změnu klimatu je příliš obtížné) <4_3_0>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVADĚJÍCÍ
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Tato tvrzení nejsou podpořena vědeckými důkazy. Odborné studie a analýzy environmentálních dopadů ukazují, že neřízený dopad klimatických změn (extrémní počasí, ztráta ekosystémů, zdravotní rizika) bude mít v dlouhodobém horizontu mnoho násobně závažnější a globálně ničivější dopady než náklady na energetickou transformaci. Přechod na obnovitelné zdroje je navíc často spojen s ekonomickými příležitostmi, inovacemi a udržitelným rozvojem.

Zdroje: WMO | Nature | Nature | IPCC

42. **„plánuje se utratit biliony dolarů za zavádění nespolehlivých energetických technologií“**

<span><span><span></span></span></span> Kategorie argumentu (Řešení zvyšují náklady) <4_1_1>
Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / CHYBÍ KONTEXT
<span><span><span></span></span></span> Vysvětlení:

Ano, investice do obnovitelných zdrojů energie a zelených technologií jsou vysoké (biliony dolarů globálně), ale tyto technologie jsou základem udržitel-

né energetické budoucnosti. Navíc investice zahrnují technologie zlepšující spolehlivost, jako jsou bateriová úložiště, chytré sítě, diverzifikace zdrojů a zelený vodík, které kompenzují variabilitu obnovitelných zdrojů. Nazývat je „nespolehlivými“ je zavádějící, protože spolehlivost systému závisí na komplexním řízení a integraci zdrojů.

Zdroje: WMO | IEA | IRENA | REPowerEU | Nature | IPCC

43. fosilní paliva jsou jediným životaschopným způsobem, jak tuto poptávku uspokojit; v současnosti, stejně jako po mnoho desetiletí, zajišťují více než 80 % světové energie. Bez nákladných záložních systémů, větrné a solární elektrárny závislé na počasí nemohou těmto lidem zajistit odpovídající přístup k energii. Zastánci rychlé globální dekarbonizace se lehkovážně ohánějí tím, jak uspokojit energetické potřeby rozvojového světa.
- 44.

**Tvůrci politik se musí více zaměřit na alternativní strategie**, jak se vypořádat s jakýmkoli hypotetickými budoucími důsledky měnícího se klimatu. **Nejdůležitější je adaptace. Adaptace je účinná, přiměřená a ze své podstaty lokální a dosažitelná. Pro tuto chvíli a několik příštích desetiletí platí, že pokud chceme energetické revoluce, stabilní společnost a hospodářský růst, měli bychom přestat plynout drahocenným kapitálem na včerejší technologie a na kleptokraty.** Revoluce v oblasti energetických technologií, o nichž si všichni myslíme, že by jednou mohly být možné, ba dokonce pravděpodobné, vyžadují něco, čeho je v politických oblastech nedostatek: trpělivost. Přísliby radikálně nových štěpných reaktorů, dokonce i mikroreaktorů v měřítku datového centra a nových, téměř magických materiálů umožňujících energii, jako je grafen, jsou lákavé. Mezitím civilizace potřebuje obrovské množství levné energie a potřebuje ji z technologií a systémů, které umíme vybudovat právě teď. Inženýři, podnikatelé a firmy mohou tento úkol splnit hlavně pomocí uhlovodíků.

45.

*Steven E. Koonin je vedoucím pracovníkem Hooverova institutu, poradcem Národního centra pro energetické analýzy a autorem knihy „Unsettled: What Climate Science Tells Us, and What It Doesn’t, and Why It Matters“.* *Mark P. Mills je výkonným ředitelem a zakladatelem Národního centra pro energetickou analýzu a autorem knihy „The Cloud Revolution“.* *Mills je autorem knihy „Cloudová revoluce“ (Cloud Revolution) a autorem knihy „Jak konvergence nových technologií rozpoutá další ekonomický boom a rozkvět v roce 2020“.*

## 12. Závěrečný návrh

S ohledem na výše uvedené navrhuje, aby ústavní stížnost byla Ústavním soudem odmítnuta či zamítnuta.

**43 „fosilní paliva jsou jediným životaschopným způsobem, jak uspokojit poptávku po energii v rozvojovém světě“**

Kategorie argumentu (Fosilní paliva jsou nezbytná)<7.3\_0>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

Rozvojové země sice často stále využívají fosilní paliva pro dostupnost a infrastrukturu, ale obnovitelné zdroje se rychle rozšiřují i v těchto regionech díky klesajícím nákladům a lepší dostupnosti technologií jako solární panely a malé větrné turbíny. Například decentralizovaná fotovoltaika umožňuje přístup k elektřině i ve vzdálených oblastech bez rozvinuté sítě. Tyto technologie mohou být konkurenceschopné a udržitelné, čímž rozšiřují energetický přístup bez výrazného spoléhání se na fosilní paliva.

Zdroje: WMO | IEA | IRENA | REPowerEU | Nature | IPCC

**44 „větrné a solární elektrárny závislé na počasí nemohou těmto lidem zajistit odpovídající přístup k energii“**

Kategorie argumentu (Klimaticky šetrné alternativy jsou neúčinné)<4\_2\_7>

Vyhodnocení: NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

I když jsou obnovitelné zdroje závislé na počasí, moderní systémy využívají kombinace baterií, integrovaných sítí, hybridních systémů (např. biomasa s fotovoltaikou) a flexibilních domácích řešení, aby zajistily stabilní přístup k energii i ve vzdálených a rozvojových oblastech. Tyto systémy jsou již v provozu a přinášejí elektrifikaci za rozumné ceny. Navíc obnovitelné zdroje umožňují eliminovat závislost na drahých a často nedostupných fosilních palivech v místech bez infrastruktury.

Zdroje: WMO | IEA | IRENA | REPowerEU | Nature | IPCC

**45 „Inženýři, podnikatelé a firmy mohou tento úkol splnit hlavně pomocí uhlovodíků“**

Kategorie argumentu (Fosilní paliva jsou nezbytná ) <7.3\_0>

Vyhodnocení: PŘEVÁŽNĚ NEPRAVDIVÉ / ZAVÁDĚJÍCÍ

Vysvětlení:

Uhlovodíky jsou tradiční zdroj energie, ale s rostoucími environmentálními a klimatickými problémy se jejich využití stává problematickým.

Zdroje: WMO | IEA | IRENA | REPowerEU | Nature | IPCC